
INFORMACJA BIEŻĄCA

NR 2 (36)

29. 07. 2005 r.

SPIS TREŚCI

I. Z ZAGRANICY

1. „Technical and Field related Problems of Traditional and Electronic Archiving” 3
2. XI Międzynarodowa Konferencja Archiwów Państw Europy Środkowej i Wschodniej z serii „Colloquia Jerzy Skowronek dedicata”, Toruń, 20–21 maja 2005 r..... 5
3. Seminarium „Law and Cultural Artefacts”, Berlin 22–24 maja 2005 r..... 7
4. Promocja wydawnictw archiwalnych w Greifswaldzie..... 8
5. Konferencje i spotkania..... 9
6. Bezpośrednia współpraca archiwalna..... 10

II. Z KRAJU

1. Z prac Centralnej Komisji Metodycznej..... 12
2. Działalność zespołu naukowego do spraw dokumentacji wytworzonej przez sądy, prokuraturę i notariat..... 13
3. Sesja naukowa „Walka Przemysła o niepodległość Polski w czasie II wojny światowej” oraz wystawa „Walka Przemysła z totalitaryzmem”..... 14
4. VIII Seminarium z zakresu składowania i archiwizacji..... 14
5. „Zbrodnia katyńska. Polskie śledztwo”..... 16
6. 9.Piknik Naukowy Polskiego Radia Bis..... 17
7. Ogólnopolskie seminarium archiwalne..... 18
8. Posiedzenie Rady Archiwalnej..... 18

III. Z ŻYCIA ARCHIWÓW PAŃSTWOWYCH

1.	Konferencje, sesje, zebrania naukowe.....	20
2.	Szkolenia, komisje metodyczne.....	26
3.	Współpraca z lokalnymi władzami i instytucjami naukowo-kulturalnymi.....	32
4.	Nabytki i darowizny.....	45
5.	Popularyzacja zasobu.....	47
6.	Nowości wydawnicze.....	58
7.	Wizyty.....	60

IV. NOWOŚCI PRAWNE

1.	Nowości prawne.....	62
----	---------------------	----

I. Z ZAGRANICY

1. „TECHNICAL AND FIELD RELATED PROBLEMS OF TRADITIONAL AND ELECTRONIC ARCHIVING”

W dniach 6–8 IV 2005 r. w Radenci na Słowenii odbyła się konferencja na temat „Technical and Field related Problems of Traditional and Electronic Archiving”, zorganizowana przez Archiwum Republiki Słowenii, Archiwum Regionalne w Mariborze oraz DLM — Forum z Brukseli. Uczestniczyli w niej przedstawiciele archiwów narodowych z Europy Zachodniej (Belgia, Dania, Niemcy, Norwegia, Szwecja, Wielka Brytania) oraz służb archiwalnych z krajów Europy Środkowej i Wschodniej (Austria, Bośnia, Chorwacja, Hercegowina, Litwa, Łotwa, Polska, Serbia, Słowenia, Węgry). Celem spotkania była wymiana informacji i doświadczeń w dziedzinie zarządzania dokumentami elektronicznymi oraz ich przejmowania do archiwów narodowych i długotrwałego przechowywania. Przedstawiciele krajów zachodnich omawiali własne doświadczenia praktyczne, stan prawny dotyczący tworzenia archiwaliów elektronicznych i zarządzania nimi oraz ich transferu do archiwów narodowych. Charakteryzowali też trudności związane z zarządzaniem i przechowywaniem e-dokumentów.

Referenci zwrócili uwagę na rosnącą rolę archiwów narodowych w poszczególnych państwach w dobie kształtowania się społeczeństwa informacyjnego oraz na intensyfikację współpracy między nimi a Komisją Europejską w ostatnich latach. Dostrzegli także, niezależnie od poziomu zaawansowania poszczególnych państw w zarządzaniu e-archiwami, prawidłowości w przebiegu procesów informatyzacyjnych zachodzących w tych krajach, wyodrębniając je w następujące fazy:

- delegacja prawna udzielona archiwum narodowemu przez rząd lub ministerstwo (bez niej jakiegokolwiek działania służb archiwalnych są niemożliwe i nieskuteczne),
- zmiana w prawie archiwalnym określająca strategię działania dla archiwów narodowych (stare ustawy archiwalne są ograniczone do zarządzania zbiorami tradycyjnymi),
- ścisłe współdziałanie archiwum narodowego z administracją publiczną w kwestii zarządzania e-rekordami, a następnie przy ich transferze do archiwum.

Część referatów dotyczyła roli nadzoru archiwalnego nad instytucjami tworzącymi e-dokumenty. Niektóre archiwa narodowe narzucają sektorowi publicznemu standardy opisu dokumentacji elektronicznej, w innych zaś przejmuje się e-archiwa tworzone w różnych formatach i systemach, aby po przejściu dokonać konwersji do określonego formatu w archiwum. Przeważał pogląd, że przejścia do archiwum najlepiej jest dokonywać w plikach XML, gdyż są one niezależne od hardware'u. Przedstawiciel Norwegii omówił praktyczne

doświadczenia archiwum narodowego Norwegii, które jako jedyne w Europie posługuje się własnym standardem metadanych Archives Data Description and Manipulation Markup Language (ADDMML).

Ważne doświadczenia brytyjskie przedstawił Richard Blake (Archiwum Narodowe w Londynie), który omówił problem długotrwałego przechowywania autentycznej informacji w formie elektronicznej oraz problem rozumienia takich pojęć jak: autentyczność danych, ich wiarygodność, integralność, użyteczność w odniesieniu do normy BS ISO 15489. Na uwagę zasługuje fakt, że praktyka angielska jest znacznie mniej sformalizowana w porównaniu do stosowanej w innych krajach europejskich (np. instytucje sektora publicznego nie mają obowiązku posługiwania się podpisem elektronicznym, ponieważ zakłada się, że osoby w nich zatrudnione są uprawnione do tworzenia i wysyłania dokumentacji elektronicznej, a bezpieczeństwo przesyłania danych zapewniają używane systemy).

Nowatorski projekt zaprezentowała przedstawicielka Archiwum Narodowego Holandii, które testowało różne typy migracji i transferów danych przeznaczonych do długotrwałego przechowywania w archiwum. Test obejmujący dokumenty tekstowe, e-maile, bazy danych i arkusze kalkulacyjne przeprowadziła grupa archiwistów i informatyków z różnych instytucji. Jego celem było zbadanie wszystkich możliwych zagrożeń, na które może być narażony proces konwersji danych z jednego formatu na inny, oraz ustalenie, czy obecnie tworzone rekordy elektroniczne będą mogły być odczytywane w przyszłości.

W trakcie obrad okrągłego stołu podkreślano, że podział na archiwa tradycyjne i elektroniczne jest sztuczny, ponieważ w sensie informacyjnym nie ma między tymi typami dokumentacji żadnej różnicy. Odmienne są natomiast tylko metody działania i zarządzania tą dokumentacją. Większość krajów wskazywała na podobne doświadczenia w tej dziedzinie (tj. problem demistyfikacji zbiorów elektronicznych i przekonania do nich archiwistów, pozyskiwanie odpowiednich środków finansowych, poszukiwanie dobrej metody pozwalającej nie stracić informacji, które winny być zachowane). Zwracano równocześnie uwagę na fakt, iż nie należy oczekiwać stu procent zachowania informacji w formie elektronicznej, gdyż w wypadku zbiorów tradycyjnych godzimy się często z ich utratą.

W wielu wypowiedziach poruszano problem trudności we wzajemnej komunikacji między archiwistami a informatykami. Niemniej uzgodniono, że jedni i drudzy są skazani na wzajemną współpracę i muszą wypracować wspólny język, także w kwestiach terminologicznych. Podkreślano konserwatywny charakter środowisk archiwalnych, w tym problemy dotyczące rozwoju zawodowego i zmiany mentalności kadry zatrudnionej w archiwach.

Zgodzono się z tezą, że obecnie archiwa narodowe dobrze radzą sobie z kontrolą nad instytucjami sektora publicznego (administracją publiczną i wymiarem sprawiedliwości) w

przeciwieństwie do sektora prywatnego, który stanowi problem w każdym kraju. Jak dotąd, nie wypracowano dobrej metody, pozwalającej zapanować nad informacjami tworzonymi przez tego typu instytucje.

W trakcie konferencji zorganizowano też spotkanie robocze grupy DLM forum, pozwalające uczestnikom obrad z poszczególnych krajów na wymianę informacji i opinii na temat standardu unijnego MoReq. Równocześnie odbyła się sesja poświęcona sprawom konserwacji archiwaliów, w której wzięli udział głównie przedstawiciele państw z terenu byłej Jugosławii. Omawiano na niej problemy likwidacji szkód wojennych, które w latach 90. dotknęły archiwa tego regionu.

A. Krochmal (COIA)

2. XI MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA ARCHIWÓW PAŃSTW EUROPY ŚRODKOWEJ I WSCHODNIEJ Z SERII „COLLOQUIA JERZY SKOWRONEK DEDICATA”, TORUŃ, 20–21 MAJA 2005 R.

W Toruniu w dniach 20–21 maja 2005 r. odbyła się XI. Międzynarodowa Konferencja Archiwów Państw Europy Środkowej i Wschodniej, zorganizowana przez Naczelną Dyрекcję Archiwów Państwowych we współpracy z Uniwersytetem Mikołaja Kopernika w Toruniu, wiodącym centrum uniwersyteckiego kształcenia archiwistów w Polsce. Tematem tegorocznego spotkania były „Archiwa i nietradycyjne nośniki informacji”, a zatem problematyka związana z ochroną dziedzictwa audiowizualnego — fotografii, zapisów dźwięku i obrazu. W obradach uczestniczyli przedstawiciele archiwów oraz innych instytucji z 20 krajów świata, w tym po raz pierwszy z Azji Środkowej. Z myślą o nich przygotowano w Warszawie warsztaty poświęcone zagadnieniom zabezpieczania dokumentacji audiowizualnej i zarządzania nią oraz automatyzacji działalności informacyjnej archiwów. Przeprowadzili je pracownicy Archiwum Dokumentacji Mechanicznej i Archiwum Głównego Akt Dawnych.

Uczestnicy konferencji wysłuchali 37 referatów, w których przedstawiono prawne i organizacyjne aspekty ochrony dziedzictwa audiowizualnego, kryteria jego wartościowania i selekcji, warunki przechowywania i konserwacji, a także problemy cyfryzacji oraz przechowywania materiałów tworzonych w postaci cyfrowej. Jednym z wątków tematycznych stała się również kwestia roli dokumentacji audiowizualnej w procesie kształcenia i doskonalenia zawodowego archiwistów.

W trakcie obrad stwierdzono, że materiały audiowizualne są integralną częścią dziedzictwa archiwalnego, dokumentującą wszechstronnie wszystkie aspekty życia ludzi i funkcjonowania społeczeństwa. Charakteryzuje je jednak nietrwałość nośników, na których zostały zapisane. Dlatego przechowywanie wymaga wyjątkowej troski oraz znacznych nakładów finansowych. Równie ważne są problemy związane z zarządzaniem dokumentacją archiwalną,

wytwarzaną w znacznej części przez osoby prywatne i instytucje o takim charakterze. Uwaga ta dotyczy w pierwszej kolejności producentów filmów i różnorodnych nagrań dźwiękowych, ale też nadawców radiowych i telewizyjnych.

Uczestnicy konferencji pozytywnie ocenili działania podejmowane na arenie międzynarodowej, zmierzające do zabezpieczania i udostępniania dokumentacji audiowizualnej. Podkreślili znaczenie zaleceń i rekomendacji dotyczących wprowadzania w poszczególnych państwach pojęcia prawnego depozytu materiałów audiowizualnych (produkcji filmowej i telewizyjnej). Oceniając pod tym względem sytuację w Europie, stwierdzili, że tworzone zalecenia i rekomendacje nie są jeszcze w stopniu zadawalającym przyjmowane w poszczególnych państwach.

Rezultatem obrad konferencji stały się następujące wnioski:

- metody tradycyjnej archiwistyki zachowują swoją przydatność w działaniach podejmowanych przez archiwistów wobec niektórych rodzajów materiałów audiowizualnych;
- ochrona materiałów audiowizualnych wymaga stworzenia specjalnych warunków przechowywania i odmiennych metod konserwacji, co pociąga za sobą wysokie nakłady finansowe;
- w odniesieniu do materiałów audiowizualnych konieczne jest podejmowanie bardzo specjalistycznych działań, także na arenie międzynarodowej, które zagwarantują możliwość ich wieczystego przechowywania;
- materiały audiowizualne, bez względu na ich status w prawie wewnętrznym państw, winny być zachowane i udostępniane;
- materiały audiowizualne — posiadające uznaną wartość artystyczną czy informacyjną — wyprodukowane w celu publicznej prezentacji winny być na mocy prawa przechowywane wiecześnie i udostępniane dla potrzeb kulturalnych i naukowych;
- przyjęte dotąd regulacje międzynarodowe rozróżniają w niewielkim stopniu status prawny materiałów audiowizualnych jako dóbr wytworzonych z udziałem lub bez funduszy państwowych czy unijnych, natomiast za główny powód zainteresowania nimi uważają ich przeznaczenie do publicznej prezentacji;
- każdy, kto poprzez swą działalność w sektorze audiowizualnym uczestniczy w życiu publicznym, zobowiązany jest do współpracy z instytucjami, określonymi w prawie wewnętrznym poszczególnych państw, którym powierzono zadanie organizacji wieczystego przechowywania i udostępniania dóbr kultury tego

rodzaju. Warunki tej współpracy pozostają wewnętrzną sprawą państw.

Uczestnicy konferencji wyrazili wdzięczność jej organizatorom, a także marszałkowi województwa kujawsko-pomorskiego i prezydentowi Torunia, wspierającym ich działania, za gościnność i stworzenie warunków do przeprowadzenia tego spotkania.

W końcowej części obrad zaproponowano temat kolejnej, zaplanowanej na rok 2007, XII konferencji z serii „Colloquia Jerzy Skowronek dedicata”: „E-zarządzanie a archiwa”.

W. S. (NDAP)

3. SEMINARIUM „LAW AND CULTURAL ARTEFACTS”, BERLIN 22–24 MAJA 2005 R.

Max-Planck-Gesellschaft, instytucja społeczna o roli i pozycji zbliżonej do Polskiej Akademii Nauk, której pracownicy piętnaście razy otrzymywali Nagrodę Nobla, zorganizowała cały szereg konferencji i imprez artystycznych, mających na celu przyspieszenie procesu integracji w dziedzinie nauki między nowymi i starymi państwami członkowskimi UE. Jednym z nich było seminarium „Law And Cultural Artefacts”, poświęcone międzynarodowej ochronie prawnej dóbr kultury. W założeniu organizatorów międzynarodowe, w praktyce okazało się być tylko polsko-niemieckim spotkaniem. Przygotowali je merytorycznie prof. Rüdiger Wolfram, dyrektor Max-Planck-Institut für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht z Heidelbergu, oraz prof. dr hab. Kazimierz Lankosz z Uniwersytetu Jagiellońskiego. Wśród zaproszonych gości był obecny prof. Jochen Frowein, prawnik, aktywnie uczestniczący od 1970 r. w kształtowaniu stosunków polsko-niemieckich. Wynikiem jego prac jest m.in. „Ekspertyza w sprawie roszczeń z Niemiec przeciwko Polsce w związku z II wojną światową”, opracowana wspólnie z prof. dr hab. Janem Karczem.

Zasadniczymi wątkami seminarium były problemy ochrony dóbr kultury w warunkach wojennych (sprawa konieczności wojskowej w świetle konwencji haskiej 1954 roku i II protokołu do niej z roku 1999), restytucja, międzynarodowe udostępnianie w celach wystawienniczych, koncepcja światowego dziedzictwa kulturalnego, ochrona prawna dóbr kultury w Polsce i w Niemczech

Kilku referentów i dyskutantów czuło się na tym seminarium dość niezręcznie, o czym świadczy ciągle cytowanie fragmentów międzynarodowych aktów prawnych, dotyczących ochrony dóbr kultury. Wbrew stanowisku prof. Lankosza niemieccy uczestnicy spotkania odnieśli się z rezerwą do koncepcji wspólnego dziedzictwa, wskazując na trudności pogodzenia jej z ideą suwerenności. Takie właśnie stanowisko, motywowane względami politycznymi, najwyraźniej przedstawił prof. Christian Tomuschat z Uniwersytetu

Humboldta w Berlinie. Podstawową tezę jego wystąpienia stało się stwierdzenie, że „dobra kultury są własnością narodu, który je stworzył”.

Prof. Frowein przedstawił swoje stanowisko w tym samym tonie. Scharakteryzował szeroko wzajemne niemiecko-rosyjskie relacje dotyczące kwestii restytucyjnych. W odniesieniu do stosunków z Polską i nie wymieniając nazwy Pruskiej Biblioteki Państwowej, oświadczył, że powinna ona otrzymać rekompensatę finansową za przechowywanie niemieckich dóbr kultury, które w okresie II wojny światowej Niemcy zabezpieczyły na ziemiach stanowiących obecnie część polskiego terytorium. Natomiast same dobra, jako przynależne do kultury niemieckiej, powinny wrócić do Niemiec.

Uczestniczący w seminarium dr hab. Władysław Stępiak, Zastępca Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych, przypomniał zasady międzynarodowej ochrony prawnej materiałów archiwalnych oraz stanowisko polskie w kwestii spraw restytucyjnych w odniesieniu do relacji polsko-niemieckich. Wypowiedział się również na temat ustawy o pruskich dobrach kultury z 1957 r. i Rechtstrager-Abwicklungsgesetz z 1965 r. Postawił także pytanie, które pozostało bez odpowiedzi, dotyczące dalszego obowiązywania tych aktów prawnych w zjednoczonych Niemczech, co jest sprzeczne z ich zapisami i stanowi decydującą przeszkodę w rozstrzygnięciu polsko-niemieckich sporów o dobra kultury. Omówił ponadto sprawę, wystawionego w 1263 r. przez biskupa Anzelma dokumentu, który nie może powrócić ze Stanów Zjednoczonych do zasobu AP we Wrocławiu.

Do wystąpienia W. Stępiaka nawiązał prof. Wojciech Kowalski z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, podejmując polemikę z niemiecką tezą o przynależności narodowej dóbr kultury jako podstawą rozstrzygnięcia międzynarodowych sporów. Przedstawił kontrastującą ze stanowiskiem niemieckim politykę polską wobec rodzimych dóbr kultury, pozostałych na ziemiach wschodnich II RP. Wskazywał na potrzebę wykorzystywania materiałów tworzących zasób archiwalny obecnych ziem zachodnich i północnych Polski dla celów naukowych, prawnych i praktycznych.

Seminarium berlińskie należy uznać za istotne wydarzenie w stosunkach polsko-niemieckich, ponieważ stworzyło stronie polskiej możliwości przedstawienia czołowym niemieckim prawnikom polskiego punktu widzenia na sprawy restytucji dóbr kultury oraz dziedzictwa kulturalnego w Europie Środkowej.

W. S. (NDAP)

4. PROMOCJA WYDAWNICTW ARCHIWALNYCH W GREIFSWALDZIE

W dniu 23 VI 2005 r. w budynku Auditorium Maximum Uniwersytetu w Greifswaldzie odbyła się promocja publikacji wydanych wspólnie przez AP w Szczecinie, Bundesinstitut für Kultur und Geschichte der Deutschen im Östlichen Europa (BKG) w Oldenburgu oraz

Lehrstuhl für Nordische Geschichte (LNG) Ernst Moritz Arndt Universität (EMAU) w Greifswaldzie.

Inicjatorami spotkania byli prof. dr Jens E. Olesen kierownik LNG oraz prof. dr hab. Kazimierz Kozłowski, dyrektor AP w Szczecinie, którzy do współpracy zaprosili również prof. dr. Matthiasa Wezera, dyrektora BKGE. Archiwum szczecińskie reprezentowali dr Paweł Gut i mgr Witold Mijał.

W trakcie uroczystości zaprezentowano następujące publikacje: Haik Thomas Porada, *Das Sachthematische Archivinventar zu den frühneuzeitlichen Beständen an Nordica, Baltica und Sueco-Pomeranica im Staatsarchiv Stettin*, Schwerin 2005; *Staatsarchiv Stettin — Wegweiser durch die Stände bis zum Jahr 1945*. Bearbeitet von Radosław Gaziński, Paweł Gut, Maciej Szukała, München 2004 (również w formie elektronicznej na stronie internetowej [www.bkge.de/Archiwum Państwowe w Szczecinie](http://www.bkge.de/Archiwum_Państwowe_w_Szczecinie). *Przewodnik po zasobie archiwalnym. Akta do 1945 roku*, oprac. zbiorowe Radosław Gaziński, Paweł Gut, Maciej Szukała, Warszawa-Szczecin 2002).

W wystąpieniach zwrócono uwagę na znaczenie współpracy między krajami nadbałtyckimi oraz na dobre kontakty pracowników naukowych EMAU ze szczecińskim archiwum. Prof. J. E. Olesen przedstawił projekty badawcze i plany LNG, w tym projekt opracowania przewodników tematycznych do stosunków pomorsko-skandynawskich w XVI–XVIII w. na podstawie zawartości zasobów archiwów duńskich, niemieckich, polskich i szwedzkich.

Pierwszym efektem tego ostatniego programu naukowego jest promowany inwentarz autorstwa H. T. Porady. Książka opublikowana została w serii „Publikationen des Lehrstuhl für Nordische Geschichte” (Bd. 6) przy współpracy archiwalnej i naukowej z AP w Szczecinie. Spotkaniu towarzyszyła oferta wydawnictwa Thomas Helms Verlag, a także wydawnictwa Oldenburg z Monachium, które wydrukowało niemiecką wersję przewodnika po zasobie Archiwum Państwowego w Szczecinie.

M. Frankel (AP w Szczecinie)

5. KONFERENCJE I SPOTKANIA

- 4 IV 2005 r. — dr. hab. Władysław Stępnia, Zastępca Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych, dr Jacek Krochmal, kierownik Zakładu Naukowego Archiwistyki, oraz mgr Bogusław Bobusia, dyrektor Archiwum Państwowego w Przemyślu, przebywali w Centralnym Państwowym Archiwum Historycznym Ukrainy we Lwowie, gdzie uczestniczyli w uroczystości otwarcia wystawy zorganizowanej przez NDAP pt. „Dzieje Polski w dokumencie archiwalnym”.
- 18–19 IV 2005 r. — doc. dr hab. Daria Nałęcz, Naczelny Dyrektor Archiwów

Państwowych, wzięła udział w spotkaniu dyrektorów archiwów Unii Europejskiej w Luksemburgu.

- 27–30 IV 2005 r. — doc. dr hab. Daria Nałęcz, Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych, wzięła udział w posiedzeniu Komitetu Wykonawczego Międzynarodowej Rady Archiwów, zorganizowanym w Waszyngtonie.
- 23–24 V 2005 r. — dr Anna Laszuk, kierownik Centralnego Ośrodka Informacji Archiwalnej NDAP, oraz dr Hubert Wajs, dyrektor Archiwum Głównego Akt Dawnych, wzięli udział w seminarium „International Archival Gateways Meeting”, zorganizowanym w Londynie pod patronatem Research Libraries Group.
- 26–28 V 2005 r. — dr Anna Laszuk, kierownik Centralnego Ośrodka Informacji Archiwalnej NDAP, wzięła udział w warsztatach poświęconych EAD (Encoded Archival Description), EAC (Encoded Archival Context) i METS (Metadata Encoding and Transmission Standard), zorganizowanych w Berlinie przez Bundesarchiv.

Wydział Współpracy z Zagranicą NDAP

6. BEZPOŚREDNIA WSPÓŁPRACA ARCHIWALNA

- 6 IV–15 VI 2005 r. — mgr Agnieszka Wojciechowska, AP w Płocku, uczestniczyła w międzynarodowym stażu archiwalnym w Paryżu (Stage Technique International d'Archives), zorganizowanym przez Dyрекcję Archiwów Francji. W roku bieżącym w stażu uczestniczyło 41 osób (archiwistów, bibliotekarzy i informatyków pracujących w archiwach), reprezentujących 30 krajów z czterech kontynentów (Afryka, Ameryka Północna i Południowa oraz Europa). Wzorem lat ubiegłych cykl wykładów i konferencji podzielono na dwie części dotyczące teorii i praktyki. W pierwszej przedstawiono zagadnienia ogólne oraz dotyczące współpracy międzynarodowej, w drugiej związane z praktyką archiwalną. Ostatnią podzielono dodatkowo na grupy tematyczne, dotyczące zbiorów archiwalnych, opracowania, udostępniania i oceny zbiorów archiwalnych oraz przechowywania i konserwacji. Każdy ze stażystów mógł zaprezentować doświadczenia i zasady obowiązujące w tej dziedzinie w jego kraju. Uzupełnieniem dla zajęć teoretycznych były wizyty w archiwach francuskich, m.in. w Centre Historique d'Archives National, archiwum Ministerstwa Spraw Zagranicznych, w kilku archiwach departamentalnych, w archiwum bieżącym Société général oraz w Bibliotece Narodowej Francji, w Centre d'Archives Contemporaine w Fontainebleau oraz w Prowansji w Archiwum Departamentalnym l'Aude w Carcassonne, Archiwum Departamentalnym Tarn w Albi oraz Archiwum Miejskim w Tuluzie. Oprócz tego swoją wiedzę można było pogłębić w wybranej dziedzinie archiwalnej podczas tygodnia przeznaczanego na indywidualne prace praktyczne. Staż pozwolił na poznanie problemów z zakresu archiwistyki nie tylko we Francji, ale też w innych krajach,

ponadto umożliwił nawiązanie kontaktów z archiwistami z różnych stron świata.

- IV 2005 r. — mgr Joanna Chojecka (AP w Koszalinie) zdała egzaminy kończące 38. kurs naukowy dla urzędników niemieckiej wyższej służby archiwalnej (38. Wissenschaftlicher Kurs für den höheren Archivdienst), organizowany przez Szkołę Archiwalną (Archivschule) w Marburgu. Było to możliwe dzięki współpracy NDAP z Krajową Dyrekcją Archiwów Badenii-Wirtembergii (LAD Baden-Württemberg) oraz Fundacją Roberta Bosch'a.
- 6–10 VI 2005 r. — pracownice archiwum warszawskiego, mgr Regina Badura-Lipska i mgr Teresa Walczak, wzięły udział w warsztatach archiwalnych zorganizowanych przez oddział warszawski SAP w ramach, których odwiedziły Archiwum Miejskie i Szkołę Archiwalną w Marburgu, Archiwum Narodowe w Hadze oraz spotkały się z archiwistami prowadzącymi Archiwum Unii Europejskiej w Brukseli.
- 17–30 VI 2005 r. — na stażu zorganizowanym w Archiwum Akt Nowych i Archiwum Państwowym m.st. Warszawy przebywało dwoje archiwistów z Archiwum Państwowego Obwodu Lwowskiego na Ukrainie. Celem ich pobytu było poznanie metod opracowywania akt administracji polskiej z okresu międzywojennego.

W. Chlistowski (AP w Koszalinie)

L. Franciszkiewicz (AP w Płocku)

D. Skorwider-Skiba (AP m.st. Warszawy),

Wydział Współpracy z Zagranicą NDAP

II. Z KRAJU

1. Z PRAC CENTRALNEJ KOMISJI METODYCZNEJ

W drugim kwartale 2005 r. odbyły się 3 posiedzenia (18 IV, 31 V i 21 VI) Centralnej Komisji Metodycznej (CKM). Od 9 III 2005 r., z powodu urlopu mgr Anny Barszcz obowiązki sekretarza CKM pełni mgr Wioletta Lipińska, ZNA NDAP.

W trakcie pierwszego w tym kwartale posiedzenia (18 IV) członkowie komisji powrócili do dyskusji nad projektem wskazówek w sprawie elektronicznej wersji spisu zdawczo-odbiorczego materiałów archiwalnych przekazywanych do archiwów państwowych oraz nad zmianami do rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 16 IX 2002 r. w sprawie postępowania z dokumentacją, zasad jej klasyfikowania i kwalifikowania oraz zasad przekazywania materiałów archiwalnych do archiwów państwowych. Uczestnicy posiedzenia zgłosili uwagi dotyczące niezgodności treści zamieszczonych w formularzach, będących załącznikami do rozporządzenia, z treścią załączników do wskazówek. Zdecydowano, że nie ma potrzeby wprowadzania wskazówek w sprawie elektronicznego spisu zdawczo-odbiorczego, zaś nadzór archiwalny może pracować tylko na podstawie przepisów rozporządzenia i jego załączników. W ramach drugiego punktu spotkania omówiono projekt wytycznych w sprawie opracowania zbiorów sfragistycznych. Przygotowano jego wstępną wersję i zdecydowano, aby powrócić do prac nad nią dopiero po przeanalizowaniu założeń bazy danych SIGILLUM. Ostatnim punktem porządku posiedzenia była dyskusja nad projektem wytycznych w sprawie archiwalnego opracowania fotografii w archiwach państwowych. Uczestnicy posiedzenia zgłosili wiele uwag do tekstu projektu, które zostały przekazane mgr Ewie Podgórskiej, dyrektorowi ADM, przewodniczącej zespołu naukowego ds. opracowania fotografii w archiwach państwowych.

Kolejne posiedzenia CKM (31 V, 21 VI) poświęcono omówieniu projektu wytycznych w sprawie opracowania fotografii w archiwach państwowych. W obu uczestniczyła E. Podgórska, która w imieniu zespołu naukowego do spraw opracowania fotografii ustosunkowała się do uwag członków komisji. Zastrzeżenia uczestników spotkań wzbudziły w szczególności zapisy w punktach dotyczących kwestii wyodrębniania jednostek inwentarzowych i nadawania im sygnatur, elementów opisu fotografii oraz reprodukcji zdjęć. W trakcie dyskusji wyłoniły się dwie koncepcje opracowywania fotografii. Pierwsza, podyktowana doświadczeniami w opracowywaniu specyficznego zasobu ADM, oraz druga, wynikająca z praktyki stosowanej w archiwach państwowych, gdzie fotografie rzadko tworzą odrębne zespoły, natomiast najczęściej występują w wielu zespołach aktowych i technicznych. Na ostatnim w tym kwartale posiedzeniu (21 VI) członkowie CKM zakończyli pracę nad wytycznymi w sprawie opracowania fotografii, uzgadniając nową ich wersję.

W. Lipińska (ZNA NDAP)

2. DZIAŁALNOŚĆ ZESPOŁU NAUKOWEGO DO SPRAW DOKUMENTACJI WYTWORZONEJ PRZEZ SĄDY, PROKURATURĘ I NOTARIAT

Zespół naukowy do spraw dokumentacji wytworzonej przez sądy, prokuraturę i notariat zbierał się trzykrotnie w drugim kwartale 2005 r. (4 IV, 25 IV, 6 VI)

W trakcie pierwszego posiedzenia kontynuowano prace nad dwoma projektami wskazówek metodycznych dotyczących ustalania granic chronologicznych i nazw zespołów: akt prokuratur wytworzonych od XIX do XXI w. (1) oraz akt sądowych wytworzonych od XIX do XXI w. (2). Przy opracowywaniu części załączników odnoszących się do granic chronologicznych i nazw zespołów akt prokuratur oraz sądów działających na terenach II Rzeczypospolitej, okupowanych przez ZSRR w latach 1939–1941, członkowie zespołu skorzystali z ustaleń dr. Macieja Daleckiego (AP w Przemyślu) dotyczących ukraińskich nazw sądów i prokuratur oraz z pomocy Eugenii Szymczuk (AAN), która zweryfikowała nazwy białoruskie. Na posiedzeniu uzgodniono ostateczną wersję pierwszego z projektów (wskazówki w sprawie ustalania granic chronologicznych i nazw zespołów akt prokuratur).

Podczas kolejnego spotkania zakończono omawianie drugiego projektu (wskazówki metodyczne w sprawie ustalania granic chronologicznych i nazw zespołów akt sądowych wytworzonych od XIX do XXI w.), po czym przystąpiono do prac nad wskazówkami metodycznymi dotyczącymi opracowania akt hipotecznych w archiwach państwowych. W rezultacie ustalono wstępną koncepcję tworzenia zbiorów hipotecznych, proponując wyodrębnienie w archiwach państwowych zbiorów akt wytworzonych do przełomu lat 1945/46 i po 1946 r. Zdecydowano również o zmianie tytułu wskazówek, wprowadzając termin „akta stanu prawnego nieruchomości”.

W trakcie trzeciego posiedzenia kontynuowano prace nad wskazówkami metodycznymi dotyczącymi opracowania akt stanu prawnego nieruchomości. Uczestnicy spotkania, dyskutując o przepisach prawnych, zwrócili uwagę na problem niejasności zapisów aktów normatywnych dotyczących kwestii przekazywania ksiąg wieczystych do archiwów państwowych. Tworzą je dwie sprzeczne interpretacje tych przepisów. Pierwsza z nich mówi o przekazywaniu do archiwów państwowych akt hipotecznych z wpisami po 1947 r., druga natomiast to kwestionuje. Dlatego uznano, że problem ten wymaga wyjaśnienia przez prawników. W trakcie tego posiedzenia uzgodniono definicje terminów: księga hipoteczna, akta hipoteczne, księga gruntowa, akta gruntowe, księgi wieczyste, akta ksiąg wieczystych, zbiory dokumentów, a także przedyskutowano kwestie granic chronologicznych i terytorialnych zbiorów.

W. Lipińska (ZNA NDAP)

3. SESJA NAUKOWA „WALKA PRZEMYSŁA O NIEPODLEGŁOŚĆ POLSKI

W CZASIE II WOJNY ŚWIATOWEJ” ORAZ WYSTAWA „WALKA PRZEMYSŁA Z TOTALITARYZMEM”

W dniu 9 V 2005 r. w siedzibie Archiwum Państwowego w Przemyślu odbyła się sesja naukowa na temat „Walka Przemysła o niepodległość w czasie II wojny światowej”. Jej organizatorzy to: AP w Przemyślu, Oddział Polskiego Towarzystwa Historycznego w Przemyślu, Instytut Kresów Wschodnich im. św. Brunona Bonifacego w Przemyślu oraz Przemyskie Towarzystwo Archiwistyczne „Archiwariusz”.

W trakcie spotkania wygłoszono referaty dotyczące losów Przemyśla i jego mieszkańców w okresie II wojny światowej. Obrady rozpoczęło wystąpienie dr. Zdzisława Koniecznego („Wpływ zmiany granic państwowych na losy Przemyśla w II wojnie światowej”). Następnie dr Andrzej Zapałowski krótko przedstawił dzieje walki z terroryzmem ukraińskich ekstremistów w latach 1944–1945. Kolejne wystąpienie poświęcone było działaniom Podkarpackiej Brygady Obrony Narodowej w kampanii wrześniowej 1939 r. Temat ten przedstawił Adam Gawlik. Natomiast mgr Stanisław Krakowski przybliżył uczestnikom sesji sylwetki przemyskich harcerzy walczących na frontach II wojny światowej. Następnie Leszek Marian Włodek omówił towarzyszącą sesji wystawę „Walka Przemysła z totalitaryzmem (1939–1945)” oraz przedstawił temat „Udział przemyslan w obronie i wyzwaniu Europy w czasie II wojny światowej”. Okolicznościowa wystawa była dostępna dla zwiedzających do końca czerwca 2005 r.

E. Grin (AP w Przemyślu)

4. VIII SEMINARIUM Z ZAKRESU SKŁADOWANIA I ARCHIWIZACJI

W dniach 19–20 V 2005 r. w Domu Pracy Twórczej PAN w Wierzbie k. Mikołajek odbyło się, zorganizowane przez Centrum Promocji Informatyki, VIII Seminarium poświęcone zagadnieniom składowania i archiwizacji. Tematem tego seminarium były „Nowe technologie archiwizacji — digitalizacja archiwów i bibliotek”. Wzięli w nim udział zarówno twórcy rozwiązań w zakresie nowych technologii, jak i ich odbiorcy, głównie z sektora instytucji zajmujących się ochroną dziedzictwa kulturowego. Archiwa państwowe reprezentowali mgr Bolesław Rassalski, AP w Bydgoszczy, oraz mgr Rafał Magryś, AP w Lublinie.

Konferencję otworzyło wystąpienie dr. Jana Nikischa z Poznańskiej Fundacji Bibliotek Narodowych, poświęcone procesom i usługom związanym z informacją cyfrową. Autor wykazał, że zjawiska te doprowadziły nie tylko do wzrostu cen za dostęp do informacji, ale również do powstawania konsorcjów bibliotek narodowych walczących z tym zjawiskiem. Jedną z form takiej walki podejmują czasopisma o nowej formule, która umożliwia zainteresowanym pełny i bezpłatny dostęp do ich treści (tzw. open access).

Zagadnienie zachowania wartości dowodowej w archiwach elektronicznych stało się przedmiotem referatów przedstawicieli firmy Zeto: Grzegorza Klasy, Marka Aniszewskiego oraz Macieja Piekarskiego, którzy omówili również rozwiązanie proponowane w tej dziedzinie przez

ich firmę. Natomiast problematykę związaną z inteligentnym rozpoznawaniem obrazów oraz możliwościami wykorzystania tej techniki w instytucji zaprezentowali przedstawiciele firmy IBM.

Firma DPP przygotowała prezentację urządzenia typu skaner APT Bookscan 1200 z automatycznym przekładaniem kartek przy skanowaniu (wydajność do 1200 stron na godzinę). Innym rozwiązaniem, zaprezentowanym przez tę samą firmę, był program IKKA (Internetowy Katalog Książkowy), umożliwiający przetwarzanie kart inwentarzowych lub biblioteczných do postaci cyfrowej. Budowa archiwum cyfrowego w dużej firmie została omówiona na przykładzie repozytorium w Kompanii Piwowarskiej. Natomiast potrzeby zabezpieczenia oraz zarządzania gromadzoną pocztą elektroniczną przybliżyła firma TBM.

Mgr Teresa Szymorowska, dyrektor Książnicy Kopernikańskiej, skoncentrowała się w swoim wystąpieniu na źródłach i metodach pozyskiwania funduszy europejskich w zakresie informatyzacji oraz projektów związanych z digitalizacją.

Problem poprawnego nazewnictwa digitalizowanych obiektów stał się tematem wystąpienia dr. Aleksandra Radwańskiego z Ossolineum. Referent nawiązał do rozwiązania, opracowanego w AP w Lublinie i zaprezentowanego na IFAR przez mgr. Romana Kusyka. To właśnie rozwiązanie stało się dla niego punktem wyjścia do prac nad własnym system nazewnictwa. Zdaniem referenta problematyka nazewnictwa w dobie systemów zarządzających nadawaniem unikalnych nazw może wydawać się nieistotna, ale tylko do momentu, gdy powstaje potrzeba wymiany istniejącego rozwiązania na inne bądź w sytuacji awarii systemu informatycznego. Dlatego nadawanie nazwy „zrozumiałej” dla człowieka może uratować informację cyfrową przed zagubieniem.

Pozostali uczestnicy obrad skoncentrowali się na kwestiach związanych z problematyką prawną udostępniania materiałów cyfrowych (prof. Mieczysław Górny z Uniwersytetu A. Mickiewicza w Poznaniu) oraz żywotnością i sposobami przechowywania informacji cyfrowej (dr Wojciech Mąka).

Dyskusja panelowa pozwoliła uczestnikom na wymianę spostrzeżeń w dziedzinie informacji cyfrowej. Oprócz prelegentów uczestniczyły w niej także osoby bezpośrednio zajmujące się tworzeniem oprogramowania i projektowaniem sprzętu.

Seminarium w Wierzbie połączyło prezentacje firm oferujących konkretne rozwiązania informatyczne z prezentacjami odnoszącymi się bezpośrednio do zakresu działalności instytucji zachowujących dziedzictwo kulturalne. Uczestnicy mieli możliwość poznania nie tylko szerokiej gamy rozwiązań i technologii, ale też problemów, z którymi mogą zetknąć się bezpośrednio w najbliższej przyszłości (tworzenie archiwum nośników elektronicznych, przechowywanie danych elektronicznych, zachowywanie autentyczności dokumentów elektronicznych etc.).

R. Magryś (AP w Lublinie)

5. „ZBRODNI KATYŃSKA. POLSKIE ŚLEDZTWO”

Dnia 28 V 2005 r. w Zamku Królewskim w Warszawie odbyła się doroczna sesja katyńska pod hasłem „Zbrodnia katyńska. Polskie śledztwo”. Było to już 15. spotkanie poświęcone tragicznym wydarzeniom sprzed 65 lat, zorganizowane przez Niezależny Komitet Historyczny Badania Zbrodni Katyńskiej przy współudziale Polskiej Fundacji Katyńskiej. Jak zawsze, uczestnikami spotkania byli członkowie Rodzin Katyńskich działający w kraju, historycy, archiwiści, przedstawiciele środowisk kulturalno-oświatowych, pracownicy Instytutu Pamięci Narodowej (IPN). Obradom przewodniczył dr Marek Tarczyński, który zapoznał zebranych z porządkiem dziennym sesji.

Jako pierwszy wystąpił prof. Witold Kulesza, zastępca prezesa IPN – dyrektor Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. W swoim referacie pt. „Śledztwo katyńskie w świetle procesu norymberskiego” podniósł główne sprawy dotyczące zbrodni dokonanej w 1940 r. oraz przypomniał wystąpienia prokuratorów rosyjskich przed trybunałem, którzy całą winę za zbrodnię katyńską chcieli przerzucić na Niemców. Sprawa katyńska nie stała się wówczas przedmiotem rozważań tego międzynarodowego gremium. Następnie głos zabrała prokurator Małgorzata Kuźnia-Plota, zapoznając zebranych ze stanem śledztwa podjętego w sprawie zbrodni katyńskiej, zgodnie z decyzją Prezesa IPN, przez stronę polską. Referat pt. „Polskie śledztwo w sprawie zbrodni katyńskiej. Głos odrębny” wygłosił prof. Wojciech Materski, przedstawiając swój stosunek do działań strony polskiej. Wszystko, jak zaznaczył, będzie wymagało jednak sięgnięcia do dokumentacji śledczej, którą dysponuje Główna Prokuratura Wojskowa Federacji Rosyjskiej. A ta, jak wiadomo, ma inne zdanie w tej sprawie. Stoi bowiem na stanowisku, że Katyń nie był zbrodnią ludobójstwa. Natomiast do dyspozycji IPN zamierza przekazać jedynie wybraną część dokumentacji. Dalej uczestnicy sesji wysłuchali wystąpienia Stanisława Jaczyńskiego na temat stanu badań nad zbrodnią katyńską z perspektywy minionych 65 lat. Następnie Aleksiej Pamiatnych, członek rosyjskiego „Memoriału”, zaprezentował obszerną informację „O identyfikacji nazwisk oficerów polskich rozstrzelanych w Katyniu”. Referat „Odsłanianie prawdy katyńskiej” wygłosił Michał Żurawski, przedstawiciel krakowskiego oddziału Rodzin Katyńskich.

W dyskusji zabrał głos doc. Bolesław Woszczyński, ZNA NDAP. Nawiązując do wygłoszonych referatów, zwrócił uwagę na wydawnictwa źródłowe dostępne w obiegu naukowym, głównie na publikowane przez Naczelną Dyрекcję Archiwów Państwowych. Są to przede wszystkim zbiory przekazów archiwalnych tworzących edycję „Katyń. Dokumenty zbrodni”. Źródła pochodzące z archiwów rosyjskich (tłumaczone na język polski) umożliwiają prowadzenie szerokich badań naukowych. Niedostępne niegdyś materiały, ukrywane w archiwach specjalnych Rosji, są upowszechnione wśród zainteresowanych. Korzystają z nich również przedstawiciele Rodzin Katyńskich. Do tej

edycji źródłowej powinny sięgnąć osoby prowadzące śledztwo polskie. Poinformował również zebranych o pracach prowadzonych nad przygotowaniem kolejnego tomu wspomnianego wydawnictwa. Obejmuje on wybrane przekazy, dotyczące problematyki omawianej w trakcie sesji. Dowodzą one, że fakt popełnienia tej zbrodni był od początku znany przywódcom państw zachodnich. Jednakże sprawy te w czasie wojny, a także po jej zakończeniu były poza sferą ich zainteresowań. Wykazywali oni całkowitą obojętność wtedy, gdy Rząd RP na uchodźstwie podejmował działania w kierunku ujawnienia i wyjaśnienia prawdy o Katyniu.

W części końcowej prowadzący obrady Marek Tarczyński przedstawił nr 20 „Zeszytów Katyńskich”, zawierający materiały poświęcone tematowi sesji oraz teksty wystąpień okolicznościowych, towarzyszących uroczystościom związanym z 65. rocznicą zbrodni katyńskiej. W numerze zamieszczono też wykaz osób odznaczonych wówczas przez prezydenta RP. Całość zamyka bibliografia zawartości „Zeszytów Katyńskich” za lata 1990–2005 (nr 1–20), opracowana przez Izabelę Kowalską i Elżbietę Pawińską.

Po sesji odbyła się „Czarna Procesja” — milczący pochód z transparentami z placu Zamkowego w kierunku placu Marszałka Józefa Piłsudskiego, gdzie na płycie Grobu Nieznanego Żołnierza przedstawiciele Rodzin Katyńskich złożyli wieńce i wiązanki kwiatów.

B. Woszczyński (ZNA NDAP)

6. 9. PIKNIK NAUKOWY POLSKIEGO RADIA BIS

Archiwum Państwowe m.st. Warszawy w trakcie tegorocznego 9. Pikniku Naukowego Polskiego Radia BIS (4 VI) wystawiło własne stoisko pod hasłem „Mniej więcej to samo miejsce”.

W zaaranżowanej scenerii starej warszawskiej piwnicy zaprezentowano mapy i plany dawnej Warszawy, fotografie przedwojennych korytarzy, podwórz i sieni oraz mapy i zdjęcia Cytadeli i okolicznych fortów. Ekspozowano reprodukcje zbiorów archiwalnych, natomiast plany miasta dodatkowo pokazano na ekranie monitora komputerowego. Część stoiska dotyczącą fortyfikacji przygotowano we współpracy z Towarzystwem Przyjaciół Fortyfikacji (TPF).

Autorami merytorycznej części stoiska byli pracownicy archiwum: Joanna Dojnik, mgr Małgorzata Sikorska i mgr Paweł Wespiański. Obsługę merytoryczną stoiska, oprócz autorów, zapewnili Alicja Nowak (AP m.st. Warszawy) oraz Zbigniew Rekuć (TPF). Prezentacji reprodukcji towarzyszyły dyskusje ze zwiedzającymi na temat prezentowanych archiwaliów i dziejów kartografii warszawskiej. Stoisko odwiedziło kilka tysięcy zwiedzających.

D. Skorwider-Skiba (AP m.st. Warszawy)

7. OGÓLNOPOLSKIE SEMINARIUM ARCHIWALNE

W dniach 21–22 VI 2005 r. w Maltańskim Centrum Szkoleniowo-Konferencyjnym w Poznaniu odbyło się Ogólnopolskie Seminarium Archiwalne poświęcone „Kwalifikacji, porządkowaniu oraz opracowywaniu i przekazywaniu materiałów archiwalnych do archiwów państwowych”, zorganizowane przez AP w Poznaniu oraz Sekcję Archiwów Zakładowych Stowarzyszenia Archiwistów Polskich.

Uczestnicy posiedzenia skoncentrowali się na zagadnieniu nowelizacji przepisów dotyczących postępowania z dokumentacją oraz zasadami jej klasyfikowania i kwalifikowania, ponieważ wypracowanie optymalnych kryteriów kwalifikacji archiwalnej staje się niezbędne wobec rosnącej ilości dokumentacji zarówno aktowej, jak i wytwarzanej na nośnikach magnetycznych i cyfrowych. W tym celu m.in. przeanalizowano sytuację w wybranych archiwach zakładowych firm i urzędów oraz stosowane w nich metody porządkowania przechowywanych tam archiwaliów, ze szczególnym uwzględnieniem materiałów tradycyjnych, czyli dokumentacji aktowej, kartograficznej, fotograficznej i audiowizualnej. Wśród tych jednostek znalazły się też archiwa kościelne.

Odrębnym punktem spotkania stała się problematyka związana z możliwościami zastosowania techniki komputerowej w usprawnieniu obiegu dokumentacji i informacji na poziomie komórek organizacyjnych współczesnych jednostek administracji rządowej i samorządowej oraz w spółkach prawa handlowego i w ich archiwach zakładowych. Ostatnim poruszonym tematem były zasady przechowywania i fizycznego zabezpieczenia materiałów archiwalnych w archiwach zakładowych.

Z. Wojciechowska (AP w Poznaniu)

8. POSIEDZENIE RADY ARCHIWALNEJ

Dnia 22 VI 2005 r. w Archiwum Głównym Akt Dawnych odbyło się kolejne posiedzenie Rady Archiwalnej (RA). Prowadzący zebranie dr Sławomir Radoń, wiceprzewodniczący RA, poinformował o pracach prezydium Rady w okresie od jej ostatniego posiedzenia, tj. od 6 XII 2004 r. Prezydium wydało opinie do projektów rozporządzeń Ministra Kultury w sprawach: warunków przechowywania dokumentacji osobowej i płacowej pracodawców, określenia maksymalnej wysokości opłat za sporządzenie odpisu lub kopii dokumentacji o czasowym okresie przechowywania, określenia rodzaju wykształcenia uznanego za specjalistyczne oraz dokumentów potwierdzających posiadanie praktyki zawodowej, wymaganych od osób wykonujących niektóre czynności związane z dokumentacją osobową i płacową pracodawców.

W kolejnym punkcie obrad sprawozdanie z działalności archiwów państwowych w roku 2004 omówili: Dyrektor Generalny NDAP, dr Andrzej Biernat, oraz dr hab. Władysław Stępnia i dr Henryk Kurowski, Zastępcy Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych.

Wyniki prac zespołu naukowego do spraw rozmieszczania zasobu przechowywanego w archiwach państwowych zaprezentował przewodniczący zespołu — dr Jan Macholak (AP w Szczecinie). Przedstawił on genezę, założenia badawcze i przebieg prac zespołu naukowego oraz poddał szczegółowej analizie odpowiedzi na pytania postawione w ankiecie rozesłanej do archiwów państwowych. Stwierdził, że niemal wszystkie archiwa zadeklarowały potrzebę dokonania przemieszczeń międzyarchiwalnych. Jednocześnie zwrócił uwagę na zróżnicowanie kryteriów przemieszczania zespołów archiwalnych, jakie znalazły się w ankiecie. Zauważył, że większość archiwów uznała zasadę niepodzielności zespołu archiwalnego za kryterium nadrzędne, które winno decydować o rozmieszczeniu zasobu w archiwach państwowych. Ale równocześnie dominowały odpowiedzi wskazujące na konieczność rozmieszczania zasobu zgodnie z właściwością terytorialną archiwum, które jako pierwsze przejęło materiały archiwalne twórcy. Dr Macholak podkreślił, że większość archiwów zgadza się wprawdzie, że w sprawie rozmieszczenia zasobu powinna obowiązywać zasada niepodzielności zespołu archiwalnego, jednak pojawia się konflikt interesów między poszczególnymi archiwami, ponieważ znacznie częściej formułują one roszczenia o przekazanie im zespołów archiwalnych (lub ich części) niż same wyrażają chęć oddania zespołów. W dalszej części wystąpienia J. Macholak wskazał na niekompletność odpowiedzi archiwów na pytania z drugiej części ankiety, co znacznie utrudnia analizę stanowiska archiwów. Porównanie odpowiedzi na pytania ankiety wskazuje, że w jej drugiej części, dotyczącej realizacji przemieszczeń zespołów, „interesy instytucji” (tj. chęć zachowania lub zwiększenia stanu zasobu danego archiwum) przeważały nad względami merytorycznymi. W końcowej części wystąpienia J. Macholak omówił projekt wytycznych w sprawie rozmieszczenia zasobu w archiwach państwowych, który przedłożono Naczelnemu Dyrektorowi Archiwów Państwowych. Informacje otrzymane w wyniku analizy ankiety stały się podstawą sformułowania wniosków dotyczących konieczności dokonania zmian w rozmieszczeniu zasobu archiwalnego. Prace nad projektem wytycznych będą kontynuowane.

Kolejne posiedzenie Rady Archiwalnej — ostatnie w bieżącej kadencji — zaplanowano na listopad 2005 r.

A. Klubiński, J. Krochmal (ZNA NDAP)

III. Z ŻYCIA ARCHIWÓW PAŃSTWOWYCH

1. KONFERENCJE, SESJE, ZEBRANIA NAUKOWE

ADM

- 21–22 VI 2005 r. — mgr Urszula Wieczorek, kierownik oddziału fotografii, uczestniczyła w Ogólnopolskim Seminarium Archiwalnym na temat „Materiały archiwalne w jednostkach organizacyjnych”. W trakcie obrad wygłosiła referat połączony z prezentacją na temat „Porządkowanie i opracowywanie zasobu fotograficznego archiwum zakładowego”.

AP W BIAŁYMSTOKU

- 21 IV 2005 r. — w trakcie zebrania naukowego pracowników archiwum, z udziałem stażystów, omówiono artykuły zawarte w tomie 105 „Archeionu” oraz zamierzenia archiwum białostockiego w zakresie edycji materiałów źródłowych.

AP W BYDGOSZCZY

- 21 IV, 19 V, 2005 r. — w ramach spotkań z cyklu „Aetas media et moderna”, organizowanych na terenie archiwum przez Zakład Historii Średniowiecznej Instytutu Historii Akademii Bydgoskiej i oddział bydgoski SAP, dr Stefan Dyroff z Uniwersytetu Viadrina, we Frankfurcie nad Odrą, wygłosił wykład o „Towarzystwie Historycznym dla Obwodu Nadnoteckiego w Bydgoszczy”, a dr Witold Garbaczewski przedstawił referat pt. „Motywy o symbolice sakralnej na monetach książąt piastowskich w XIII wieku”.
- 22 IV 2005 r. — w trakcie obrad konferencji na temat „Z przeszłości Kujaw i Pałuk”, zorganizowanej w Inowrocławiu, dr Lidia Wakuluk, kierownik oddziału w Inowrocławiu, wygłosiła referat pt. „Życie kulturalne w powiecie inowrocławskim w latach 1945–1950 — materiały źródłowe”.
- 29 IV 2005 r. — dr Marek Romaniuk, kierownik oddziału przechowywania i opracowania archiwaliów, wygłosił referat pt. „Historyczne tradycje obecności Bydgoszczy w Europie” w trakcie obrad konferencji na temat „Kujawsko-Pomorskie — warto być. Nasz pierwszy rok w Unii Europejskiej”.

AP W KATOWICACH

- 27 IV 2005 r. — w siedzibie archiwum odbyło się zebranie naukowe z udziałem prof. Edwarda Długajczyka i grupy studentów historii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, którzy przedstawili referaty na temat „Wtórna ewidencja personalna powstańców śląskich”.
- 17 V 2005 r. — w trakcie obrad sesji pt. „Zapomniani wielcy gliwiczanie pochowani na cmentarzu hutniczym”, zorganizowanej przez Stowarzyszenie Gliwickie Metamorfozy oraz Gliwickie Zakłady Urzędzeń Technicznych w Gliwicach, mgr inż. Bogusław

Małusecki z gliwickiego oddziału archiwum wygłosił referat na temat „Hutnicy i modelarze”.

- 19–20 V 2005 r. — w pszczyńskim [oddziale archiwum](#) zebrał się zespół naukowy do spraw kształtowania narastającego zasobu archiwalnego w zakresie dokumentacji technicznej i geologicznej. Przedmiotem jego prac były: instrukcja w sprawie oceny wartości dokumentacji geologicznej oraz rzeczowy wykaz dokumentacji geologicznej, projekt nowej bazy POLBUD dotyczącej dokumentacji technicznej wytworzonej przed rokiem 1945, projekt haseł do podręcznego słowniczka archiwalnego (opracowania) dokumentacji technicznej.
- 7, 9 VI 2005 r. — w ramach realizacji projektu „Poznanie historii Oświęcimia na tle dziejów państwa polskiego”, przygotowanego przez Zbiory Historyczno-Etnograficzne w Oświęcimiu i Stowarzyszenie Dom Otwarty, kierownik oświęcimskiego oddziału archiwum, mgr Paweł Hudzik, wygłosił dwa wykłady w siedzibie Oświęcimskiego Centrum Kultury (OCK). W pierwszym scharakteryzował zasób swojego oddziału pod kątem źródeł do historii ziemi oświęcimskiej. Poruszył w nim również zagadnienia związane z państwową służbą archiwalną oraz historią oddziału archiwum w Oświęcimiu. Uzupełnieniem wykładu stał się pokaz multimedialny prezentujący najciekawsze materiały do dziejów ziemi oświęcimskiej, przechowywane w miejscowym oddziale katowickiego archiwum. W drugim skoncentrował się na problematyce poszukiwań genealogicznych prowadzonych przez mieszkańców Oświęcimia, którzy mogą w tym celu korzystać z materiałów archiwalnych przechowywanych w oddziale oświęcimskim AP w Katowicach. Ilustracją wykładu stała się prezentacja bazy danych „Po mieczu i po kądzieli”.

AP W LESZNIE

- mgr Elżbieta Olender, dyrektor AP w Lesznie, uczestniczyła w trzech konferencjach naukowych. Pierwsza, zorganizowana w dniu 20 IV przez poznański oddział IPN, obradowała na temat „Wielkopolska w materiałach archiwalnych zgromadzonych w Oddziałowym Biurze Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów IPN w Poznaniu”. Drugą przygotowały Miejska Biblioteka Publiczna i Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich na temat: „Biblioteki Leszna — historia i współczesność” (12 V). W trakcie prac trzeciej (16 V), poświęconej jubileuszowi 50-lecia pracy naukowej prof. dr. hab. Bohdana Gruchmana, E. Olender wygłosiła referat pt. „Powstanie Wyższej Szkoły Marketingu i Zarządzania w Lesznie ze szczególnym uwzględnieniem roli jubilata prof. dr. hab. Bohdana Gruchmana”.
- 19 V 2005 r. — mgr Elżbieta Olender, dyrektor AP w Lesznie, uczestniczyła w posiedzeniu Leszczyńskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk i Leszczyńskich Dniach Nauki.

- 8 VI 2005 r. — w siedzibie archiwum odbyło się spotkanie naukowe poświęcone problematyce genealogicznej. W trakcie obrad referaty wygłosili: mgr Grzegorz Medyka, prezes Śląskiego Towarzystwa Genealogicznego, przedstawiając uczestnikom spotkania możliwości prowadzenia poszukiwań genealogicznych, oraz Aleksandra Stachowska i Barbara Tomczyk, pracownice archiwum leszczyńskiego, które omówiły materiały służące do takich badań, przechowywane w zasobie AP w Lesznie. W końcowej części spotkania mgr Barbara Ratajewska z AP w Lesznie scharakteryzowała bazy danych ułatwiające prowadzenie takich poszukiwań oraz zaprezentowała ich działanie. Spotkaniu towarzyszyła wystawa najciekawszych materiałów archiwalnych, które można wykorzystać do badań genealogicznych.

AP W LUBLINIE

- 28–29 IV 2005 r. — archiwum lubelskie włączyło się w przygotowanie obrad VIII. Ogólnopolskiego Zjazdu Studentów Archiwistyki, udostępniając swoją siedzibę na miejsce obrad w drugim dniu zjazdu.
- 1 VI 2005 r. — dr Piotr Dymmel, dyrektor AP w Lublinie, wygłosił w Centrum Kultury w Lublinie, w ramach cyklu „Lublin — pomiędzy Krakowem i Wilnem”, wykład pt. „Podróże Jana Długosza po trakcie krakowsko-wileńskim”.
- 18 VI 2005 r. — oddział w Radzynie Podlaskim AP w Lublinie zorganizował, pod patronatem medialnym tygodnika „Wspólnota Powiatowa”, sympozjum naukowe pt. „Komunizm i postkomunizm. Między propagandą, świadomością a prawdą historyczną”. W sympozjum tym wzięli udział pracownicy Institute of World Politics w Waszyngtonie: prof. Herbert Romerstein, prof. dr Marek J. Chodakiewicz i Brian Newsome.
- 23 VI 2005 r. — w Archiwum Głównym Akt Dawnych w Warszawie zorganizowano szkolenie dla pracowników archiwów warszawskich, podległych NDAP, z zakresu stosowania przepisów procedury administracyjnej w archiwach państwowych. Zajęcia prowadzili mgr Małgorzata Zarzycka (NDAP) oraz mgr Roman Kusyk (AP w Lublinie). W trakcie zajęć omówiono następujące zagadnienia: zakres obowiązywania KPA w działalności archiwów państwowych, wybrane zasady postępowania administracyjnego mające zastosowanie w sprawach archiwalnych, strona oraz pełnomocnik, terminy załatwiania spraw w postępowaniu administracyjnym, zasady doręczeń, postępowanie „wpadkowe” (stwierdzenie braku właściwości archiwum do załatwienia sprawy, przywracanie terminu do dokonania czynności), decyzje i postanowienia (przesłanki wydania, środki zaskarżenia, organ odwoławczy, obowiązki i uprawnienia archiwum jako organu I instancji), wydawanie zaświadczeń (zakres, przesłanki, forma), opłata skarbową w sprawach rozpoznawanych przez archiwa, akt administracyjny jako szczególny rodzaj orzeczenia z zakresu administracji (tryb

postępowania, wezwanie do usunięcia naruszenia prawa, skarga do WSA). Szkolenie wykazało potrzebę przybliżenia opisanej wyżej problematyki pracownikom archiwów państwowych, dlatego w zamyśle organizatora, NDAP, ma ono zapoczątkować cykl szkoleń dla osób zatrudnionych również w innych archiwach.

AP W ŁODZI

- 20 V 2005 r. — uczestnicy zebrania naukowego w AP w Łodzi wysłuchali referatu na temat „Fotografie oraz druki efemeryczne w zespołach akt Komitetu Łódzkiego PZPR i Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Łodzi — opracowanie, problemy”, przygotowanego przez mgr. Łukasza Jaworskiego i mgr. Krzysztofa Kolasę.
- 23 V 2005 r. — w Centralnym Muzeum Włókiennictwa w Łodzi spotkali się członkowie łódzkiego oddziału Stowarzyszenia Archiwistów Polskich. W trakcie zebrania wysłuchali referatu Barbary Syski na temat „Archiwa zbiorcze — projekt organizacji i zasad funkcjonowania”. W dalszej części obrad podsumowano warsztaty archiwalne, zorganizowane w dniach 30 IV–3 V 2005 r. na terenie Lubelszczyzny.

AP W OPOLU

- 23 VI 2005 r. — w zebraniu naukowym zorganizowanym w siedzibie archiwum wzięli udział jego pracownicy oraz goście zaproszeni z AP we Wrocławiu — dr Dariusz Bednarek i mgr Adam Baniecki. W trakcie zebrania przedstawione zostały następujące referaty: „Dokument elektroniczny — zarys problematyki” (mgr Henryk Niestrój), „ISAD(G) Międzynarodowy Standard Opisu Archiwalnego, Część ogólna — charakterystyka elementów opisu i ich zastosowanie we współczesnych pomocach archiwalnych w Polsce” (dr Wojciech Woźniak), „ISAAR Międzynarodowy standard archiwalnych haseł wzorcowych ciał zbiorowych, osób i rodzin — powstanie, terminologia i zastosowanie” (mgr Tomasz Foltyn).

AP W PIOTRKOWIE TRYBUNALSKIM

- 26 IV 2005 r. — w Miejskim Centrum Kultury w Bełchatowie odbyła się konferencja naukowa na temat „Bełchatów — 80. rocznica ponownego nadania praw miejskich”, zorganizowana przez prezydenta miasta oraz Instytut Historii Filii Akademii Świętokrzyskiej w Piotrkowie Trybunalskim. W konferencji wziął udział mgr Aleksy Piasta, kierownik oddziału II archiwum piotrkowskiego, wygłaszając referat pt. „Przywrócenie praw miejskich Bełchatowa i pierwsze lata działalności samorządu w okresie II Rzeczypospolitej”. Wszystkie wystąpienia opublikowano w tomie *Bełchatów — szkice z dziejów miasta*.
- 21 V 2005 r. — w Zamku Królewskim w Piotrkowie Trybunalskim zorganizowano, w związku z 70. rocznicą śmierci Józefa Piłsudskiego i 90. rocznicą wejścia Legionów Polskich do Piotrkowa, sesję naukową na temat „Marszałek Józef Piłsudski i jego myśl państwowa”. Jej współorganizatorem było archiwum piotrkowskie. W trakcie

obrad mgr Aleksy Piasta, pracownik AP w Piotrkowie, wygłosił komunikat na temat archiwaliów dotyczących Legionów Polskich, przechowywanych w zasobie Archiwum Państwowego w Piotrkowie Trybunalskim.

- 4 VI 2005 r. — w Tomaszowie Mazowieckim odbyła się sesja popularnonaukowa z okazji 600-lecia Białobrzegów (dziś jedna z dzielnic miasta). Mgr Andrzej Wróbel, kierownik oddziału archiwum w Tomaszowie Mazowieckim, wygłosił okolicznościowy referat pt. „Administracja Białobrzegów w latach 1919–1977”.

AP W POZNANIU

- 7 IV 2005 r. — w trakcie zebrania naukowego, zorganizowanego w siedzibie archiwum poznańskiego, dr Maciej Kamiński, kierownik oddziału archiwum w Pile, przedstawił referat pt. „Terytorialny zakres działania oraz postulowany zasób oddziału w Pile Archiwum Państwowego w Poznaniu”.
- 17 V 2005 r. — w archiwum odbyło się zebranie grupy roboczej ds. badań stanu zachowania archiwaliów z XIX i XX w. w ramach Wieloletniego Programu Rządowego „Kwaśny papier — ratowanie w skali masowej zagrożonych polskich zbiorów bibliotecznych i archiwalnych”. Uczestniczyli w nim: mgr inż. Władysław Sobucki, koordynator programu (Biblioteka Narodowa), dr Barbara Drewniewska-Idziak (Biblioteka Narodowa), mgr Anna Czajka (CLKA), mgr Przemysław Wojciechowski (Pracownia Konserwacji Materiałów Archiwalnych AP w Poznaniu). W trakcie spotkania omówiono zakres badań, obejmujący: wybranie prób reprezentatywnych, ocenę stanu zachowania archiwaliów metodą „stanfordzką”, badanie pH papieru, pobranie próbek do oznaczenia składu włóknistego papieru, pobranie próbek do badania stanu skażenia mikrobiologicznego.
- 20–21 V 2005 r. — mgr Maciej Zdunek, młodszy archiwista z AP w Poznaniu, uczestniczył w XI Międzynarodowej Konferencji Archiwalnej „Colloquia Jerzy Skowronek dedicata”, zorganizowanej w Toruniu przez Naczelną Dyрекcję Archiwów Państwowych. Tematem tej konferencji były „Archiwa i nietradycyjne nośniki informacji”, a uczestniczyli w niej archiwiści z Azerbejdżanu, Czech, Izraela, Kazachstanu, Kirgistanu, Litwy, Niemiec, Rosji, Słowenii, Ukrainy, Uzbekistanu, Wielkiej Brytanii, Włoch oraz przedstawiciele mediów prywatnych („Gazety Wyborczej”, TVN24). Celem tej konferencji była wymiana doświadczeń w dziedzinie przechowywania, ochrony i konserwacji, a także selekcji i digitalizacji takich nośników informacji, jak fotografia, film, nagranie dźwiękowe etc. Omówiono też zagadnienia prawne ochrony dziedzictwa audiowizualnego.
- 2 VI 2005 r. — w trakcie zebrania naukowego, zorganizowanego w AP w Poznaniu, dr Andrzej Choniawko wygłosił referat pt. „Kształtowanie świadomości historycznej młodzieży przez Związek Młodzieży Polskiej”.

AP W SIEDLCACH

- 15 IV 2005 r. — w Zespole Szkół w Siennicy zorganizowano III. Konferencję Naukową na temat „Prasa podlaska w XIX i XX w.”. Jej organizatorami były Instytut Historii Akademii Podlaskiej w Siedlcach, Ludowe Towarzystwo Naukowo-Kulturalne, Towarzystwo Przyjaciół Mińska Mazowieckiego i Zespół Szkół w Siennicy. W trakcie obrad mgr Grzegorz Welik, pracownik AP w Siedlcach, wygłosił referat na temat „Pismo Gimnazjum Biskupiego w Siedlcach jako źródło do dziejów szkoły, miasta i regionu”.

AP W TORUNIU

- 14 IV 2005 r. — dr Witold Szczuczko, kustosz w AP w Toruniu, wygłosił odczyt dla diecezjalnych konserwatorów zabytków w Polsce pt. „Źródła do dziejów Kościoła katolickiego i jego parafii w Polsce”.
- 6 V 2005 r. — w trakcie zebrania Sekcji Historii Kultury Materialnej i Zbiorów Historycznych Włocławskiego Towarzystwa Naukowego (WTN) mgr Marianna Gruszczyńska, kierownik włocławskiego oddziału AP w Toruniu, przedstawiła referat na temat „Zbiory instytucji niepaństwowych w świetle ustawy o narodowym zasobie archiwalnym”.
- 8 VI 2005 r. — w trakcie zebrania naukowego, zorganizowanego w AP w Toruniu, referat pt. „Komputeryzacja a zmiany we współczesnej ewidencji archiwów państwowych” przedstawił dr Krzysztof Kopiński, starszy archiwista. Autor podjął próbę przedstawienia historii zmian w dziedzinie ewidencji, jakie dokonały się w ciągu kilku lat w związku z nowymi możliwościami komputeryzacji. W zebraniu oprócz pracowników archiwum wzięły udział osoby zaproszone z Instytutu Historii i Archiwistyki UMK (m.in. dr Wiesława Kwiatkowska) oraz Archiwum UMK (m.in. mgr Henryka Duczkowska-Moraczewska).
- 9 VI 2005 r. — dr Tomasz Dziki, starszy archiwista z włocławskiego oddziału AP w Toruniu, uczestniczył w konferencji naukowej pt. „Media lokalne i sublokalne na Kujawach wschodnich i w ziemi dobrzyńskiej”, zorganizowanej przez Wyższą Szkołę Humanistyczno-Ekonomiczną we Włocławku. W trakcie obrad przedstawił zebranym referat na temat „Prasa zakładowa i międzyzakładowa w latach 1945–2003”.
- 21 VI 2005 r. — Urząd Miasta Włocławka, w ramach obchodów 750-lecia pierwszej lokacji miasta, zorganizował sympozjum, podczas którego dr Tomasz Dziki wygłosił referat pt. „Miotłowórcza rola industrializacji przemysłowej przełomu XIX i XX w. na przykładzie Włocławka”.

AP WE WROCŁAWIU

- 26 IV, 31 V, 30 VI 2005 r. — uczestnicy zorganizowanych w AP we Wrocławiu zebrań

naukowych wysłuchali 5 referatów wygłoszonych przez pracowników archiwum, a mianowicie: mgr Anny Działczyk na temat „Okoliczności rozpoczęcia pracy zarobkowej przez kobiety zamieszkałe w miastach powiatu ząbkowickiego w latach 1900–1945 w świetle ankiet Biura Informacyjnego W. Schimmelpfeniga”, mgr. Remigiusza Kaźmierczaka pt. „Odbudowa Stadionu Olimpijskiego we Wrocławiu w latach 1947–1949 w świetle materiałów archiwalnych w zasobie AP we Wrocławiu”, mgr Edyty Łaborewicz pt. „Akta partyjne województwa legnickiego”, mgr Barbary Grzybek na temat „Włączenie Księgiinek do Lubania 1948–1954, dr. Janusza Gołaszewskiego pt. „Majątek Schaffgotschów i ich spuścizna kartograficzna w zasobie AP we Wrocławiu”.

- W trakcie obrad konferencji naukowej, zorganizowanej przez Instytut Historii Uniwersytetu Wrocławskiego, na temat „Trudne dziedzictwo. Tradycje dawnych i obecnych mieszkańców Dolnego Śląska” wygłosili referaty pracownicy AP we Wrocławiu: mgr Adam Baniecki, kierownik oddziału w Lubaniu („Niemcy w Bolesławcu i powiecie bolesławieckim — »odejście«”), oraz mgr Iwo Łaborewicz, kierownik oddziału w Jeleniej Górze („Archiwa dolnośląskie — źródła niedocenione?”).

AP W ZIELONEJ GÓRZE

- 16 V 2005 r. — Instytut Historii Uniwersytetu Zielonogórskiego zorganizował konferencję naukową na temat „Ziemia Lubuska po II wojnie światowej”. W trakcie obrad dr Tadeusz Dzwonkowski, dyrektor AP w Zielonej Górze, wygłosił referat pt. „Wybory do sejmu w 1989 r. w województwie zielonogórskim w świetle dokumentów Służby Bezpieczeństwa”.

2. SZKOLENIA, KOMISJE METODYCZNE

AP W BYDGOSZCZY

- 21 III–17 VI 2005 r.— czterech pracowników archiwum ukończyło szkolenie z zakresu służby przygotowawczej w służbie cywilnej dla osób nowo zatrudnionych na stanowiskach urzędniczych, które zorganizowała Olsztyńska Szkoła Biznesu.
- 19–20 V 2005 r. — mgr inż. Bolesław Rassalski, pracownik archiwum, wziął udział w seminarium „Nowe technologie archiwizacji — digitalizacji archiwów i bibliotek” zorganizowanym przez Centrum Promocji Informatyki.

AP W CZĘSTOCHOWIE

- 29 IV, 14 VI 2005 r. — mgr Magdalena Wawrzekiewicz-Gajda oraz mgr Sergiusz Czarnota, pracownicy oddziału ds. archiwów zakładowych i przechowania AP w Częstochowie (24 osoby). Uczestnicy szkolenia zapoznali się z podstawowymi zagadnieniami dotyczącymi instrukcji kancelaryjnej oraz zasadami postępowania z

dokumentacją w urzędach, w tym m.in. z zastosowaniem w praktyce jednolitego rzeczowego wykazu akt i możliwością jego rozbudowy, trybem przekazywania materiałów archiwalnych i dokumentacji niearchiwalnej z komórek organizacyjnych do archiwum zakładowego, brakowaniem itp.

AP W KATOWICACH

- 6 IV 2005 r. — w trakcie posiedzenia Komisja Metodyczna archiwum katowickiego zatwierdziła inwentarze następujących zespołów: „NSDAP, Kierownictwo Powiatowe w Lublińcu 1941–1943”, „NSDAP, Kierownictwo Powiatowe w Cieszynie 1939–1945”, „Akta Notariusza T. Cwiklińskiego 1926–1933”, „Akta rodziny Zachertów 1690–1953”, „Gminna Rada Narodowa w Trzebini 1945–1954”, „WRN w Bielsku-Białej 1975–1990”, „Prezydium GRN w Dzierżnie 1954–1959”, „Prezydium GRN w Niegowej 1962–1972”, „Prezydium MRN w Koziegłowach 1952–1972”, „Gminna Rada Narodowa w Dźbowie 1945–1954”. Członkowie komisji zatwierdzili także metody opracowania 10 zespołów (m.in. „PRN”, „USC”, „Więzienie w Cieszynie”, „PUR oddział w Wadowicach i Białej Krakowskiej”, „Starosta Powiatu Pszczyńskiego”, „Kancelarie notariuszy”) oraz spisy nowo przejętych zespołów (10).
- 8 VI 2005 r. — w trakcie obrad Komisji Metodycznej zatwierdzono inwentarze następujących zespołów: „NSDAP, Kierownictwo Powiatowe w Bielsku 1941–1943”, „Akta Notariusza A. Bittnera 1931–1933”, „Miejski Komitet PPS w Częstochowie 1945–1948”, „Miejski Komitet PPS w Cieszynie 1945–1948”, „Urząd Stanu Cywilnego w Suchoj Górze 1874–1899”. Ponadto na posiedzeniu omówiono metody opracowania 26 zespołów oraz zatwierdzono spisy nowo przejętych zespołów (26).
- 15 VI 2005 r. — mgr Joanna Didik (AP w Katowicach) oraz mgr Anna Michaś i mgr Małgorzata Bochenek (AP w Krakowie) przygotowały i przeprowadziły szkolenie dla pracowników archiwum na temat: „Podstawy ochrony zasobu”, poświęcone najważniejszym problemom związanym z konserwacją materiałów archiwalnych.

AP W KIELCACH

- 11 V 2005 r. — Komisja Metodyczna AP w Kielcach w trakcie swojego posiedzenia przyjęła inwentarze do zespołów akt prezydiów gromadzkich rad narodowych, gminnych rad narodowych i urzędów gmin z lat 1973–1990 z terenu kompetencji pińczowskiego oddziału archiwum oraz „Zakładów Przemysłu Dziewiarskiego »Rekord«” w Jędrzejowie. Ponadto omówiła inwentarze do zespołów akt: „Sąd Powiatowy w Jędrzejowie” i „Sąd Powiatowy we Włoszczowej” oraz problemy dotyczące porządkowania, kwalifikacji i rozmieszczenia zachowanych szczątkowo w

zasobie archiwum „akt starostw powiatowych z lat 1918–1939” i zatwierdziła kwalifikację zespołów przejętych w stanie porządkowanym z archiwów zakładowych.

- 8 VI 2005 r. — uczestnicy posiedzenia Komisji Archiwalnej Oceny Dokumentacji omawiali kryteria oceny akt osobowych z lat 1917–1955, przechowywanych w kieleckim oddziale Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

AP W KOSZALINIE

- 6 IV 2005 r. — Komisja Metodyczna AP w Koszalinie zajęła stanowisko wobec części uwag zawartych w recenzji pracy pt. „Archiwum Państwowe w Koszalinie. Informator o zasobie archiwalnym”. Ponadto na podstawie referatu mgr Anety Heinrich, pracownika archiwum koszalińskiego („Tworzenie indeksu rzeczowego dla archiwalnych zespołów obcojęzycznych — przemyślenia na podstawie doświadczeń z zespołem archiwalnym »Rejencja Koszalińska 1816-1945«”) omówiono zagadnienia związane z pracami nad indeksami do zespołu „Rejencja Koszalińska” (zrezygnowano z tworzenia indeksu rzeczowego). Komisja zatwierdziła również inwentarz książkowy ze wstępem do zespołu „Komitet Wojewódzki Społecznego Funduszu Odbudowy Kraju i Stolicy” z lat 1950–1966 oraz inwentarze książkowe ze wspólną notatką informacyjną do 15 zespołów komitetów powiatowych i miejskich „Społecznego Funduszu Odbudowy Kraju i Stolicy z woj. koszalińskiego” z lat 1951–1966.
- 29 VI 2005 r. — mgr Ryszard Marczyk i mgr Katarzyna Królczyk, pracownicy AP w Koszalinie, przeprowadzili w Centrum Kształcenia Nauczycieli w Koszalinie szkolenie archiwalne dla 15 dyrektorów szkół i przedszkoli regionu koszalińskiego na temat prowadzenia kancelarii szkolnej i archiwizacji dokumentacji.

AP W ŁODZI

- 12 IV, 13 VI 2005 r. — Komisja Metodyczna AP w Łodzi obradowała dwukrotnie. W trakcie posiedzenia kwietniowego zajęła się takimi kwestiami, jak: zatwierdzenie metod opracowania, inwentarzy oraz wstępów do zespołów akt prezydiów gromadzkich rad narodowych oraz akt stanu cywilnego z zasobu tomaszowskiego oddziału archiwum. Ponadto omówiono problemy związane z wartościowaniem i selekcją dokumentacji wytwarzanej współcześnie, a także dotyczące aktualnie przygotowywanego oprogramowania do ewidencji niearchiwalnej. Na posiedzeniu czerwcowym zatwierdzono metody opracowania oraz inwentarze i wstępy do zespołów: „Akta majątku Ktery 1654–1839”, „Przemysł Chemiczny »Boruta« Spółka Akcyjna w Zgierzu 1896–1945”, „Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Łodzi 1949–1975”, „Komitet Dzielnicowy Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej Łódź-Bałuty 1948–1989”, „Prezydium dzielnicowej Rady Narodowej Łódź-Bałuty 1953–1973”.

AP W OPOLU

- 6, 28 IV, 24 VI 2005 r. — w trakcie pierwszego kwietniowego posiedzenia Komisji Metodycznej zatwierdzone zostały wstępy i inwentarze następujących zespołów akt: „Opolskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Opolu [1948]1955–1960”, „Towarzystwo Wiedzy Powszechnej Zarząd Wojewódzki w Opolu 1950–1960”, „Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Zarząd Okręgu w Opolu [1949]1950–1970”, „Urząd Skarbowy w Kluczborku 1945–1950 [1951]”, „Urząd Skarbowy w Oleśnie 1945–1949”, „Urząd Skarbowy w Prudniku 1945–1950”, „Prezydium Rady Narodowej Osiedla Otmęt 1956–1960”, „Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Gorzowie Śląskim 1950–1960”. Na ostatnim kwietniowym posiedzeniu zatwierdzono wstęp i inwentarz zespołu „Amtsgericht Grottkau [Sąd Obwodowy w Grodkowie] z lat [1600] 1879–1945 [1977]”. W trakcie posiedzenia czerwowego zatwierdzono wstępy i inwentarze następujących zespołów akt: „Amtsgericht Patschkau [Sąd Obwodowy w Paczkowie] z lat [1650] 1879–1945 [1975]”, „Polski Czerwony Krzyż Pełnomocnik na Oddział w Opolu 1945–1950”, „Polski Czerwony Krzyż Pełnomocnik na Oddział w Grodkowie 1949–1950”, „Polski Czerwony Krzyż Pełnomocnik na Oddział w Głubczycach 1950”, „Polski Czerwony Krzyż Pełnomocnik na Oddział w Kluczborku 1945–1950”, „Polski Czerwony Krzyż Pełnomocnik na Oddział w Koźlu 1950”, „Polski Czerwony Krzyż Pełnomocnik na Oddział w Nysie 1950”, „Polski Czerwony Krzyż Pełnomocnik na Oddział w Prudniku 1950”, „Polski Czerwony Krzyż Pełnomocnik na Oddział w Raciborzu 1950”, „Polski Czerwony Krzyż Pełnomocnik na Oddział w Strzelcach Opolskich 1950”, „Związek Polskich Artystów Plastyków Zarząd Okręgu w Opolu 1955–1983”, „Uniwersytet Ludowy w Sulisławiu 1948–1951”, „Powiatowy Oddział Informacji i Propagandy w Nysie 1945–1947”, „Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu 1951–1979”. Ponadto rozpatrzono kwestię rozdzielenia materiałów zespołu „Miejsko-Gminna Rada Kobiet w Nysie” i omówiono prace związane z opracowaniem zespołu „Wojewódzka Rada Związków Zawodowych w Opolu”.

AP W POZNANIU

- 5 V 2005 r. — dr Rafał Szczepaniak, Katedra Prawa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, w trakcie zebrania naukowego pracowników AP w Poznaniu omówił przepisy dotyczące statusu urzędników będących członkami korpusu służby cywilnej oraz pracowników nie wchodzących w skład tej grupy.
- 9 VI 2005 r. — Komisja Metodyczna AP w Poznaniu przyjęła następujące inwentarze zespołów opracowanych w AP w Lesznie: „Gminne Rady Narodowe” w Piaskach, Przemęcie i Pogorzeli; „Rada Narodowa Miasta i Gminy w Pogorzeli”; „Urzędy Gmin”

w Piaskach i Przemęcie; „Urząd Miasta i Gminy w Pogorzeli”; „Państwowe Nieruchomości Ziemskie” w Drobninie i Oporowie; „Państwowych Gospodarstw Rolnych” w Drobninie, Oporowie i Garzynie; „Majątność Górzno pod Zarządem Związku byłych więźniów politycznych, hitlerowskich więzień i obozów koncentracyjnych” oraz „Związki Zawodowe Pracowników Rolnych” i „Solidarność” w Garzynie. Dyskutowano również nad układem akt w zespole „Urząd Wojewódzki w Lesznie 1975–1998”. Komisja Metodyczna określiła także metodę opracowania zespołu „Akta Miasta Kalisza”, przechowywanego w AP w Kaliszu, oraz przyjęła wstępny projekt podziału zbioru „Miscellanea” znajdującego się w zasobie AP w Poznaniu.

- 9 VI 2005 r. — w AP w Poznaniu odbyło się zebranie Komisji Archiwalnej Oceny Dokumentacji, podczas którego mgr Tadeusz Grabarz przedstawił problemy związane z opracowywaniem i przejmowaniem akt sądowych.

AP W PRZEMYSŁU

- 7 IV 2005 r. — w początkowej części posiedzenia komisji omówiono oraz zatwierdzono inwentarze archiwalne oraz notatki do inwentarzy zespołów akt stanu cywilnego „Parafii Greckokatolickiej w Żmijowiskach 1859–1899, 1911, 1931–1932” i „Parafii Rzymskokatolickiej w Gaci 1890–1899”. Komisja Metodyczna zatwierdziła także inwentarze i notatki do inwentarzy dwóch zbiorów archiwalnych: „Akta miast i wsi Ziemi Przemyskiej i Sanockiej 1519, 1568–1933” i „Zbiór rękopisów prac naukowych i literackich w zasobie AP w Przemyśle XVII–XX w.” oraz spuścizny archiwalnej „Materiały Stanisława Rogoża 1924, 1930–1980 [2004]”. Zatwierdzono również inwentarze oraz notatki do zespołów archiwalnych: „Akta miasta Ulanowa 1824 r.”, „Komitet Gminny Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Przeworsku 1975–1988” i „Państwowe Gospodarstwo Rolne w Bachórze 1958–1994”. Na posiedzeniu komisji omawiano ponadto problemy metodyczne związane z opracowaniem zespołu archiwalnego „Akta rodziny Dolańskich z Grębowa 1900–1950”. W końcowej części obrad podjęto decyzje w sprawie dopływów aktowych do kilku zespołów i zbiorów archiwalnych oraz nierozpoznanych wcześniej materiałów, wyłonionych w trakcie opracowywania niektórych zespołów akt.
- 24 IV 2005 r. — Komisja Metodyczna rozpoczęła posiedzenie od omówienia i zatwierdzenia inwentarzy archiwalnych oraz wstępów do inwentarzy dwóch zespołów przemyskich szkół kształcenia nauczycieli, funkcjonujących w odrębnych okresach chronologicznych. Były to: „Studium Nauczycielskie w Przemyśle [1925–1928, 1948–1958] 1959–1977 [1978–1980]” i „Studium Nauczycielskie w Przemyśle [1976–1982] 1983–1992”. Następnie zatwierdzono notatki i inwentarze do zespołu archiwalnego „Komitet Miejsko-Gminny Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Dynowie 1974–

1989” i spuścizny archiwalnej „Materiały Józefy Anny Kmiotek 1918–2000 [2001]”. Pozostałą część posiedzenia poświęcono bieżącym problemom związanym z ewidencją zasobu archiwalnego. Podjęto m.in. decyzje o dokonaniu dwóch przesunięć międzyzespołowych oraz o utworzeniu z archiwaliów wyodrębnionych w trakcie realizacji prac porządkowych i ewidencyjnych nowych zespołów archiwalnych. Ponadto przedyskutowano i zatwierdzono klasyfikację zespołów (grupy A1, A2, A3) przyjętych do zasobu archiwum w okresie od 22 lutego do 6 czerwca 2005 r.

AP W TORUNIU

- 5 V 2005 r. — na posiedzeniu Komisji Metodycznej omówiono wstępy do zespołów akt: „Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej w Płowężu z lat 1955–1962” — Anna Krzemińska (praktyka studencka II stopnia), recenzent: mgr Anna Bieniaszewska; „Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej w Jastrzębiu z lat 1958–1973” — Anna Krzemińska (praktyka studencka II stopnia), recenzent: mgr Anna Bieniaszewska. Omówiono również poziom przygotowania informacji do zespołów akt: „Sąd Grodzki w Brodnicy z lat 1945–1951 — mgr Zbigniew Woźniak, recenzent: mgr Sławomir Pułkownik; „Sąd Powiatowy w Brodnicy z lat 1951–1957” — mgr Zbigniew Woźniak, recenzent mgr Sławomir Pułkownik; „Prezydium Osiedlowej Rady Narodowej w Izbicy Kujawskiej z lat 1953–1972” — Janina Łazarska, recenzent: mgr Marianna Gruszczyńska; „Narodowy Bank Polski Oddział Okręgowy w Toruniu z lat 1989–1997 — Maciej Bandrowski (wolontariusz), recenzent: mgr Zbigniew Woźniak; „Narodowy Bank Polski Oddział Wojewódzki w Toruniu z lat [1968] 1975–1988 — Maciej Bandrowski (wolontariusz), recenzent: mgr Zbigniew Woźniak. Ponadto przedstawiono problem ewidencji, przygotowanej przez dr. Krzysztofa Kopińskiego, dla zespołów (wykazywanych dotychczas jako niedopracowane) „Komunalna Kasa Oszczędności miasta Brodnicy z lat [1905] 1922–1948” (nr 790) oraz „Komunalna Kasa Oszczędności powiatu brodnickiego z lat 1874–1951” (nr 791). Uczestnicy posiedzenia omówili również uwagi Zakładu Naukowego Archiwistyki NDAP dotyczące zagadnienia podziału zasobu.
- 14 VI 2005 r. — na posiedzeniu Komisji Metodycznej przedstawiono następujące wstępy i informacje do zespołów akt: „Urząd Kontroli Skarbowej we Włocławku z lat 1992–1998” — dr Tomasz Dziki, recenzent: mgr Marianna Gruszczyńska; „Księgi metrykalne Parafii Ewangelicko-Augsburskiej Osiek n/Wisłą, pow. lipnowski z lat 1838–1856” — mgr Marianna Gruszczyńska, recenzent: mgr Adam Bieniaszewski; „Starostwo Powiatowe Lipnowskie w Lipnie z lat 1918, 1936–1938” (zespół szczątkowy) — mgr Marianna Gruszczyńska, recenzent: dr Tomasz Dziki; „Starostwo Powiatowe Rypińskie w Rypinie z lat 1937–1939” (zespół szczątkowy) — mgr Marianna Gruszczyńska, recenzent: dr Tomasz Dziki; „Poczta Polska Telegraf i

Telefon Dyrekcja Wojewódzka we Włocławku z lat 1989–1991 [1992]” — mgr Marianna Gruszczyńska, recenzent: mgr Zbigniew Woźniak; „Wojewódzki Urząd Telekomunikacji we Włocławku z lat [1945] 1975–1988” — mgr Marianna Gruszczyńska, recenzent: mgr Zbigniew Woźniak; „Telekomunikacja Polska SA Obszar Telekomunikacji we Włocławku z lat [1990] 1992–2003” — mgr Marianna Gruszczyńska, recenzent: mgr Zbigniew Woźniak.

AP M.ST. WARSZAWY

- 25 IV, 20 VI 2005 r. — w związku z zaangażowaniem AP m.st. Warszawy w realizację międzynarodowego projektu EMILE, poświęconego emigracji z Europy do Stanów Zjednoczonych, pracownik archiwum (mgr Marta Jaszczyńska) uczestniczył w szkoleniach oraz w seminarium („Europa — Szansa dla Kultury”) dotyczących Programu Kultura 2000, zorganizowanych przez Punkt Kontaktowy ds. Kultury, przedstawiając informację na temat jego realizacji.

AP WE WROCŁAWIU

- 4 V 2005 r. — na posiedzeniu Komisji Metodycznej archiwum omówiono problemy wynikające z opracowania akt administracji państwowej z lat 1975–1990 oraz zatwierdzono inwentarze akt rolniczych zespołów spółdzielczych z powiatów: lubańskiego, bolesławieckiego i zgorzeleckiego.

3. WSPÓŁPRACA Z LOKALNYMI WŁADZAMI I INSTYTUCJAMI NAUKOWO-KULTURALNYMI

ADM

- V 2005 r. — „Czar starego kina” to wystawa, przygotowana przez pracowników archiwum we współpracy z Warszawską Szkołą Filmową, prezentująca kilkadziesiąt fotografii pochodzących ze zbiorów ADM.
- 9 V–6 VI 2005 r. — „Przełamywać bariery, budować mosty — wojna na fotografiach polskiego i niemieckiego żołnierza” to tytuł wystawy udostępnionej zwiedzającym w ratuszu w Essen w ramach obchodów „Roku niemiecko-polskiego 2005/2006”. Przygotowały ją Muzeum Historii Fotografii w Krakowie, Archiwum Dokumentacji Mechanicznej oraz Deutsch-Polnische Gesellschaft Essen. Na ekspozycję złożyły się obiekty wystawy eksponowanej w 2004 r. w Krakowie.
- 29 IV, 12 V 2005 r. — Archiwum Dokumentacji Mechanicznej podpisało umowy, z Telewizją Polską S.A. i Polskim Radiem S.A. w sprawie użyczenia zbiorów. Są one kontynuacją umów z 1994 r. Będą obowiązywały przez okres 10 lat.

AP W BIAŁYMSTOKU

- W początkach kwietnia 2005 r. archiwum białostockie nawiązało współpracę z

Zarządem Regionu Podlaskiego NSZZ „Solidarność” przy realizacji projektu „Nowy start długotrwale bezrobotnych w województwie podlaskim”. Jest to projekt finansowany m.in. przez Fundusz Społeczny Unii Europejskiej, który ma na celu: zapewnienie pomocy osobom długotrwale pozostającym bez pracy w znalezieniu zatrudnienia oraz poruszaniu się na rynku pracy, jak również w dostosowaniu posiadanych umiejętności i kwalifikacji zawodowych do bieżących potrzeb tego rynku; wykształcenie umiejętności w zakresie aktywnych metod poszukiwania pracy i autopromocji; zwiększenie mobilności i samodzielności w poruszaniu się na rynku pracy. W ramach tego projektu archiwum przyjęło na dwumiesięczny staż dwoje absolwentów Wyższej Szkoły Administracji Publicznej w Białymstoku.

AP W BYDGOSZCZY

- 1 IV 2005 r. — mgr Eugeniusz Borodij, dyrektor AP w Bydgoszczy, uczestniczył w posiedzeniu Stowarzyszenia Kanału Bydgoskiego. Przedmiotem spotkania była sprawa powołania Muzeum Kanału Bydgoskiego. Przy tej okazji udzielił 2 wywiadów prasie bydgoskiej na temat archiwaliów dotyczących wymienionego obiektu.
- Od kwietnia 2005 r. dr Marek Romaniuk, pracownik archiwum bydgoskiego, uczestniczył w pracach komitetu organizacyjnego polsko-niemieckiej wystawy pt. „Polacy i Niemcy w Bydgoszczy — tradycje kohabitacji”, przygotowywanej w związku z 660. rocznicą nadania Bydgoszczy praw miejskich, przypadającą w dniu 19 IV 2006 r. Jak dotąd, dokonano wstępnej selekcji archiwaliów wybranych do ekspozycji, przygotowano szkic historyczny do katalogu wystawy i podjęto prace przy organizacji okolicznościowej konferencji poświęconej problematyce koegzystencji polsko-niemieckiej w Bydgoszczy.
- 30 V 2005 r. — z okazji 15-lecia istnienia władz samorządowych zorganizowano w Inowrocławiu uroczystą sesję Rady Miejskiej, której towarzyszyła niewielka ekspozycja obejmująca akta miasta Inowrocławia z okresu międzywojennego.
- 20 VI 2005 r. — z okazji „Dnia Animatora Kultury” Prezydent m. Inowrocławia odznaczył dr Lidę Wakuluk repliką zapinki celtyckiej za „upowszechnianie kultury i historii”.

AP W CZĘSTOCHOWIE

- 20 IV, 8 VI 2005 r. — pracownicy AP w Częstochowie zaangażowali się w prace Komisji do spraw przeanalizowania problemu oszacowania strat wojennych na terenie woj. śląskiego poniesionych w wyniku II wojny światowej. W posiedzeniu kwietniowym wzięła udział na zaproszenie Przewodniczącego Sejmiku Województwa Śląskiego mgr Elżbieta Surma-Jończyk, dyrektor archiwum. Miało ono przebieg roboczy, a jego celem było sprecyzowanie przedmiotu zadań komisji i zdefiniowanie terminów „straty wojenne” oraz „teren województwa śląskiego”. E. Surma-Jończyk, na prośbę przewodniczącego komisji,

opracowała i przesłała na kolejne jej posiedzenie (10 V 2005 r.) opracowanie na temat źródeł do kwerendy archiwalnej dotyczącej strat wojennych w zasobie archiwum częstochowskiego. W posiedzeniu czerwcowym uczestniczyły mgr E. Surma-Jończyk oraz mgr Magdalena Wawrzek-Gajda, kierownik oddziału II archiwum. Spotkanie to, z udziałem przedstawicieli Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach (m.in. Andrzeja Waliszewskiego, II wicewojewody śląskiego) poświęcone było przekazaniu informacji o działaniach podjętych przez Międzyresortowy zespół do spraw strat poniesionych w wyniku II wojny światowej, powołany zarządzeniem Prezesa Rady Ministrów. Spośród 13 gmin województwa śląskiego (na ogólną liczbę 166), zainteresowanych podjęciem działań zmierzających do oszacowania strat, 9 położonych jest na terenie działań AP w Częstochowie.

- 29 IV, 24 V 2005 r. — mgr Elżbieta Surma-Jończyk, dyrektor AP w Częstochowie, uczestniczyła w spotkaniu poświęconym organizacji „Dnia Samorządu Terytorialnego”, które odbyło się w Wydziale Komunikacji Społecznej Urzędu Miasta Częstochowy. Uczestniczyli w nim również przedstawiciele samorządu miejskiego oraz instytucji samorządowych. Archiwum częstochowskie zadeklarowało udział w przygotowaniu wystawy na temat „15 lat częstochowskiego samorządu 1990–2005”. Do jej przygotowania wykorzystano również zbiory Urzędu Miasta Częstochowy, Biblioteki Publicznej w Częstochowie i Muzeum Częstochowskiego. Autorem scenariusza ekspozycji oraz koordynatorem całości prac była E. Surma-Jończyk, która też udzieliła wywiadu na ten temat lokalnej telewizji „Orion”. Uroczyste otwarcie wystawy miało miejsce w Ratuszu–Odwachu Muzeum Częstochowskiego (24 V).
- 4 V 2005 r. — mgr Elżbieta Surma-Jończyk, dyrektor AP w Częstochowie, uczestniczyła, na zaproszenie Prezydenta Miasta Częstochowy, w seminarium na temat „Europejska Współpraca Ważnych Ośrodków Pielgrzymkowych »Coesima«”, zorganizowanym w sali sesyjnej Urzędu Miasta Częstochowy.
- 13 V 2005 r. — mgr Elżbieta Surma-Jończyk, dyrektor AP w Częstochowie, uczestniczyła w uroczystej inauguracji „III Regionalnych Dni Książki”, organizowanych pod patronatem Prezydenta Miasta Częstochowy.
- 19 V 2005 r. — na zaproszenie Rektora Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie mgr Elżbieta Surma-Jończyk, dyrektor AP w Częstochowie, wzięła udział w spotkaniu pracowników uczelni, zajmujących się problematyką judaistyczną, z prof. Szewachem Weissem, byłym ambasadorem Izraela w Polsce, oraz z Zygmuntem Rolatem, sponsorem publikacji *Żydzi Częstochowianie*.
- 30 V, 6, 14 VI 2005 r. — ks. dr Roman Nir, dyrektor Centralnego Archiwum Polonii w Orchard Lake w USA, gościł w archiwum częstochowskim. W trakcie spotkania ksiądz dyrektor zwiedził siedzibę archiwum, a następnie wziął udział w rozmowach na

temat współpracy pomiędzy placówkami archiwalnymi. W pierwszej kolejności rozważono możliwość zorganizowania w Częstochowie wystawy czasopism polonijnych ze zbiorów archiwum w Orchard Lake. W początkach czerwca z inicjatywy mgr Elżbiety Surmy-Jończyk, dyrektora AP w Częstochowie, przygotowano spotkanie ks. R. Nira z władzami oraz studentami historii o specjalności archiwalnej z Akademii im. J. Długosza w Częstochowie, w którego trakcie gość wygłosił wykład poświęcony historii i działalności Centralnego Archiwum Polonii w Orchard Lake. Ks. Nir był również gościem prezydenta miasta. W trakcie spotkania z udziałem E. Surmy-Jończyk omówiono m.in. możliwości współpracy w zakresie wspólnych przedsięwzięć wystawienniczych.

AP W ELBLĄGU Z SIEDZIBĄ W MALBORKU

- 19 VI 2005 r. — w siedzibie archiwum gościła kilkunastoosobowa grupa miłośników tematyki okrętowej. Byli to uczestnicy spotkania poświęconego m.in. 150-leciu powstania Stoczni Schichau w Elblągu. Gościom zaprezentowano najcenniejsze plany i rysunki zgromadzone w zbiorze dokumentacji technicznej i projektowej „F. Schichau Elbląg” z lat 1856–1944. Zbiór ten jest najważniejszym źródłem wiedzy o historii techniki i technologii największej firmy przemysłowej dawnych Prus Wschodnich. Prezentacji m.in. planów torpedowców typu TT1935, 1937 i 1939, rysunków detali słynnego transatlantyku „Columbus” czy dokumentacji pierwszych turbin parowych towarzyszyła ożywiona dyskusja i wymiana poglądów. Jeden z gości, (redaktor Andrzej Jaskuła) przypomniał rezultaty dotychczasowej współpracy archiwum z lokalnymi władzami, instytucjami naukowymi i społecznymi oraz nakreślił dalsze możliwości wystawiennicze archiwum, wskazując przy tym na konieczność zdigitalizowania najcenniejszych obiektów. AP w Elblągu we współpracy z innymi zainteresowanymi instytucjami zabiega o środki finansowe na przeprowadzenie niezbędnych prac z zakresu konserwacji zbiorów. Poparcie, pomoc, a przede wszystkim zainteresowanie środowisk naukowych i „shiploverskich” jest w tym wypadku dodatkowym argumentem.
- AP w Elblągu wspólnie z Muzeum Zamkowym rozpoczęło prace nad „Przewodnikiem po zbiorach Zarządu Odbudowy Zamku w Malborku (Schlossbauverwaltung Marienburg)”. Zespół ten, obejmujący materiały z lat [1699–] 1813–1945 wraz z serią fotografii i dokumentacji ikonograficznej, należy do najcenniejszych i najczęściej udostępnianych, dlatego pełne opracowanie przewodnika będzie dużym udogodnieniem dla użytkowników z kraju i zagranicy. W tym licznej grupie historyków sztuki. Projekt koordynują pracownicy archiwum i muzeum — mgr Arkadiusz Wełniak oraz mgr Artur Dobry, kierownik Działu Historii Muzeum Zamkowego. Projekt zakłada włączenie do przewodnika także materiałów rozproszonych poza zasobem

malborskim.

AP W KATOWICACH

- 15 IV 2005 r. — w [oddziale archiwum w Cieszynie](#) miało miejsce spotkanie w sprawie przygotowań do realizacji programu „Zabezpieczenie, konserwacja, digitalizacja i udostępnianie cieszyńskiego dziedzictwa archiwalnego i bibliotecznego” finansowanego ze źródeł Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego. W spotkaniu udział wzięli przedstawiciele Urzędu Miejskiego w Cieszynie, Muzeum Śląska Cieszyńskiego, Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w Cieszynie, Konwentu Zakonu Bonifratrów w Cieszynie oraz Archiwum Państwowego w Katowicach.

AP W KOSZALINIE

- IV 2005 r. — we współpracy z Urzędem Miejskim rozpoczęto przygotowania do wizyty w Koszalinie prof. Leslie Brenta z Wielkiej Brytanii. Prof. Brent, urodzony w 1925 r. w Koszalinie (jako Lothar Baruch), jest światowej sławy immunologiem i członkiem zespołu Petera Medawara, który za odkrycia w dziedzinie transplantologii otrzymał w 1960 r. Nagrodę Nobla. Pracownicy oddziału akt poniemieckich archiwum koszalińskiego przeprowadzili kwerendę genealogiczną dotyczącą rodziny prof. Brenta w zbiorach archiwum i USC. W jej wyniku odnaleziono dokumenty dotyczące społeczności żydowskiej w przedwojennym Koszalinie, w tym m.in. najstarszego żydowskiego cmentarza.
- IV 2005 r. — oddział archiwum w Słupsku we współpracy z Urzędem Miasta i Gminy w Ustce kontynuował poszukiwania zmierzające do ustalenia, czy i kiedy Ustka otrzymała prawa miejskie. O wynikach poszukiwań wypowiadał się na łamach dziennika „Trybuna” mgr Krzysztof Chochuł.
- 20 V 2005 r. — mgr Urszula Kazana, kierownik słupskiego oddziału archiwum, uczestniczyła w posiedzeniu Rady Programowej Słupskiego Towarzystwa Historycznego przy Prezydencie Miasta Słupska. Tematyka posiedzenia obejmowała problematykę inwentaryzacji zabytków cmentarnych, prowadzonej m.in. na podstawie materiałów archiwalnych.
- 11 VI 2005 r. — pracownicy koszalińskiego archiwum, mgr Joanna Chojecka, zastępca dyrektora, oraz mgr Waldemar Chlistowski, kierownik oddziału III, uczestniczyli jako goście w uroczystości rozdania dyplomów ukończenia Koszalińskiego Punktu Konsultacyjnego absolwentom studiów magisterskich Uniwersytetu Szczecińskiego.
- 14 VI 2005 r. — dyrekcja archiwum koszalińskiego, mgr Sławomir Miara i mgr Joanna Chojecka, w odpowiedzi na apel lokalnych miłośników historii z Koszalina,

przedstawiła Prezydentowi Miasta Koszalina problem rewindykacji archiwaliów wytworzonych przed 1945 r. na terenie Pomorza Zachodniego, a znajdujących się obecnie na terenie Niemiec. Wskazała również realne możliwości włączenia się koszalińskiego samorządu i środowiska miłośników historii Koszalina do akcji rewindykacji z Niemiec aktu lokacyjnego Koszalina z 1266 r. Rezultatem tej inicjatywy jest uchwała Rady Miejskiej Koszalina w tej sprawie z 30 VI 2005 r. Problematyka ta stała się również tematem reportażu telewizyjnego, przygotowanego z udziałem pracowników archiwum, wyemitowanego w programie pt. „Kronika Pomorza Zachodniego” w telewizji regionalnej (TVP 3).

AP W LESZNIE

- 16 IV 2005 r. — w siedzibie archiwum gościli studenci Wyższej Szkoły Humanistycznej w Lesznie. W trakcie wizyty zapoznali się z zadaniami archiwum i zasadami prowadzenia kancelarii oraz zwiedzili pracownię naukową i magazyn.
- 24 V 2005 r. — pracownicy archiwum przygotowali i przeprowadzili spotkanie ze studentami Wyższej Szkoły Marketingu i Zarządzania w Lesznie. W jego trakcie zapoznali gości z zagadnieniami dotyczącymi rozwoju form kancelaryjnych, zasadami funkcjonowania archiwów zakładowych, pracą i zadaniami archiwum. Ponadto umożliwili im zwiedzenie siedziby archiwum i wystawy archiwalnej.
- 31 V 2005 r. — w spotkaniu komitetu organizacyjnego wystawy „I Liceum Ogólnokształcące w Lesznie — spadkobierca tradycji leszczyńskich szkół (1555–2005)” wzięła udział mgr Elżbieta Olender, dyrektor AP w Lesznie, mgr Witold Omieczynski, dyrektor Muzeum Okręgowego w Lesznie, oraz mgr Marek Wein, dyrektor I Liceum Ogólnokształcącego. W trakcie spotkania omówiono szczegóły dotyczące przygotowania okolicznościowej publikacji towarzyszącej wystawie, sprawy związane z zabezpieczeniem eksponatów oraz z udostępnieniem wystawy dla zwiedzających.
- 29 VI 2005 r. — w spotkaniu zorganizowanym w Zakładzie Archiwistyki Uniwersytetu im. A. Mickiewicza i dotyczącym organizacji praktyk studenckich i 5-letnich studiów archiwistycznych na kierunku historycznym, rozpoczynających się w roku akademickim 2005/2006, uczestniczyła mgr Elżbieta Olender, dyrektor AP w Lesznie, która zaproponowała zorganizowanie praktyk studenckich w archiwum leszczyńskim, w miarę możliwości kadrowych tej instytucji. Od następnego roku akademickiego (2006/2007) studentów będą obowiązywały kolejno trzy jednomiesięczne praktyki (od drugiego roku studiów). Praktyka pierwszego stopnia miałaby przebiegać w archiwum państwowym.

AP W LUBLINIE

- 2 VI 2005 r. — dr Piotr Dymmel, dyrektor AP w Lublinie, w trakcie spotkania z

udziałem Krzysztofa Michałkiewicza, wiceprezydenta miasta Lublina, który przybył z Tadeuszem Sobieszkiem, sekretarza miasta, zorganizowanego w siedzibie archiwum przedstawił formy i zakres współpracy między archiwum a Urzędem Miasta.

AP W PIOTRKOWIE TRYBUNALSKIM

- 25 VI 2005 r. — w Urzędzie Miasta Tomaszowa Mazowieckiego zebrali się radni na uroczystej sesji zorganizowanej z okazji 175. rocznicy nadania miastu praw miejskich. W trakcie obrad mgr Andrzej Wróbel, kierownik oddziału archiwum w Tomaszowie Mazowieckim, wygłosił okolicznościowy referat na temat „Administracja i organy bezpieczeństwa w Tomaszowie Mazowieckim w latach 1830–1844”. Sesji towarzyszyła wystawa pt. „Od miasta prywatnego do rządowego 1830–1844”, przygotowana przez pracowników tomaszowskiego oddziału AP w Piotrkowie Trybunalskim. Jej uroczyste otwarcie miało miejsce w salach wystawowych Muzeum Regionalnego w Tomaszowie Mazowieckim.

AP W POZNANIU

- 29 VI 2005 r. — mgr Henryk Krystek, dyrektor AP w Poznaniu, oraz mgr Piotr Rybczyński, kierownik oddziału konińskiego archiwum, uczestniczyli w spotkaniu dyrektorów archiwów państwowych, kierowników oddziałów zamiejscowych, kierowników archiwów zakładowych państwowych szkół wyższych oraz archiwów zakładowych urzędów i instytucji naukowych oraz gospodarczych miasta Poznania, z prof. Stanisławem Sierpowskim, kierownikiem Zakładu Archiwistyki Instytutu Historii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Spotkanie odbyło się na terenie Uniwersytetu, a jego celem było zapoznanie zaproszonych gości z nowym programem pięcioletnich studiów archiwistycznych, dostępnych na UAM od roku akademickiego 2005/2006 oraz z potrzebami i oczekiwaniami uczelni w zakresie współpracy z archiwami przy organizacji praktyk archiwalnych.
- W drugim kwartale 2005 r. pracownicy oddziału gnieźnieńskiego archiwum kontynuowali współpracę, jako autorzy pomysłu scenariusza projektu edukacyjnego „Mój region — czas przemiany — droga do Unii Europejskiej”, z gnieźnieńskimi placówkami oświatowymi. W ramach tej współpracy przygotowano scenariusze zajęć edukacyjnych, z których część zrealizowano w siedzibie oddziału. Uczniowie dzięki temu mogli poznać tę część zasobu archiwum gnieźnieńskiego, która dotyczy oświaty w regionie gnieźnieńskim. Zajęcia spotkały się z dużym zainteresowaniem uczniów i nauczycieli. Projekt, wysoko oceniony przez ogólnopolskie jury, zajął ostatecznie czwarte miejsce podczas finałowych prezentacji w Warszawie.
- Oddział gnieźnieński AP w Poznaniu zaangażował się także w prace przy projekcie edukacyjnym pt. „Pamięć dla przyszłości”, prowadzonym pod kierunkiem dr. Klaudiusza Świącickiego przez młodzież z klasy akademickiej Liceum

Ogólnokształcącego w Gnieźnie. Projekt poświęcony jest kulturze Żydów polskich, a jego prezentacja odbyła się, przy współudziale pracowników naukowych Collegium Europaeum Gnesnensis, w obecności przedstawicieli miejscowych władz samorządowych, kościelnych i Gminy Żydowskiej z Poznania.

- 6 VII 2005 r. — gościem AP w Poznaniu był wicewojewoda wielkopolski, Waldemar Witkowski. Zwiedził on siedzibę archiwum przy ul. 23 Lutego 41/43 oraz zapoznał się z zagadnieniami i problemami związanymi z przechowywaniem materiałów archiwalnych.

AP W SIEDLCACH

- 27 IV 2005 r. — w związku z 20-leciem Szkoły Podstawowej im. Księżnej Aleksandry Ogińskiej w Siedlcach przygotowano uroczystości rocznicowe, w trakcie których dr Urszula Głowacka, dyrektor AP w Siedlcach, przypomniała zebranych postaci księżnej i jej rolę w dziejach miasta. W obchodach wzięli udział przedstawiciele lokalnego establishmentu.
- 3 V 2005 r. — mgr Grzegorz Welik, pracownik archiwum, wziął udział w okolicznościowej dyskusji, prowadzonej na antenie Katolickiego Radia „Podlasie”, na temat patriotyzmu dawniej i dzisiaj. Uczestniczyli w niej również przedstawiciele lokalnego samorządu oraz biskup siedlecki, Zbigniew Kiernikowski.
- 4 V 2005 r. — dr Urszula Głowacka, dyrektor AP w Siedlcach, wygłosiła dla słuchaczy Uniwersytetu III Wieku wykład pt. „Księżna Aleksandra Ogińska i jej czasy”.
- 20 V 2005 r. — w związku z obchodami, w drugiej połowie maja 2005 r., „Dni Siedlec” mgr Grzegorz Welik, pracownik AP w Siedlcach, wygłosił w Muzeum Regionalnym prelekcję pt. „Siedlecka żandarmeria wobec inicjatyw społeczno-ekonomicznych ziemiaństwa podlaskiego”.
- 23 V 2005 r. — AP w Siedlcach, na prośbę burmistrza Sokołowa Podlaskiego, uczestniczyło w uroczystościach rocznicowych, poświęconych 140. rocznicy śmierci księdza generała Stanisława Brzóska, ostatniego dowódcy powstania styczniowego, straconego w Sokołowie 23 V 1865 r. W ramach przygotowań do tych obchodów pracownicy archiwum przygotowali okolicznościową wystawę kopii dokumentów historycznych pochodzących ze zbiorów archiwum siedleckiego oraz innych instytucji.

AP SZCZECINIE

- 29 IV 2005 r. — AP w Szczecinie we współpracy z Uniwersytetem Szczecińskim i Polskim Towarzystwem Historycznym zorganizowało sesję naukową na temat „Od Polski Ludowej do III RP w Unii Europejskiej. Pomorze Zachodnie 1945–2005”. Jej kierownikami naukowymi byli: prof. Kazimierz Kozłowski, prof. Adam Wątor, prof. Edward Włodarczyk. Integralną częścią konferencji stała się wystawa pt. „Pomorze

Zachodnie w literaturze historycznej”, zorganizowana przez Bibliotekę Główną US, Bibliotekę AP w Szczecinie oraz Książnicę Pomorską.

- 6 V 2005 r. — z okazji 60. rocznicy odprawienia w Szczecinie pierwszej mszy św. przez duchownych ze Zgromadzenia Księży Chrystusowców wykłady o organizacji Kościoła katolickiego na Pomorzu Zachodnim wygłosili prof. Kazimierz Kozłowski i dr Jan Macholak. Wykładów tych, przygotowanych na podstawie źródeł archiwalnych, wysłuchali księża, studenci Wyższego Seminarium Duchownego w Szczecinie.
- 26–27 V 2005 r. — w Wismarze odbył się I Zjazd Towarzystwa Naukowego im. Davida Meviusa (David Mevius Gesellschaft), w którym uczestniczył dr Paweł Gut, pracownik AP w Szczecinie. D. Mevius, profesor Uniwersytetu w Greifswaldzie w XVII w., był współtwórcą organizacji administracji szwedzkiej na Pomorzu i znanym prawnikiem swoich czasów. Celem towarzystwa jego imienia jest współpraca oraz wspieranie i rozwijanie badań naukowych dotyczących szwedzkiej obecności w krajach nadbałtyckich w XVII–XVIII w.
- 18 VI 2005 r. — prof. Kazimierz Kozłowski, dyrektor archiwum szczecińskiego, i Stefan Archutowski wzięli udział w sympozjum naukowym poświęconym postaci pastora Dietricha Bonhoeffera (m.in. kierownik seminarium w Szczecinie-Zdrojach, aktywnie występujący przeciwko ideologii faszystowskiej), który zginął w obozie koncentracyjnym w Buchenwaldzie w 1945 r. Spotkanie to zorganizowała Parafia Ewangelicko-Augsburska Świętej Trójcy w Szczecinie oraz Grupa Inicjatywna Międzynarodowego Centrum Studiów i Spotkań im. ks. dr. Dietricha Bonhoeffera w ramach dorocznych „Dni Bonhoefferowskich”. Tematem tego spotkania było „Dietrich Bonhoeffer i jego znaczenie dla ekumenii — nowe możliwości dialogu”. AP w Szczecinie we współpracy z innymi instytucjami i organizacjami uczestniczyło w przygotowaniu wcześniej zorganizowanej sesji i wydaniu opracowania *Protestanci i katolicy pomorscy wobec hitlerizmu i stalinizmu*.
- 24 VI 2005 r. — w archiwum szczecińskim, w sali im. Tuhana-Taurogińskiego, odbyło się spotkanie prof. Pawła Wieczorkiewicza z Uniwersytetu Warszawskiego z pracownikami merytorycznymi archiwum, podczas którego przedstawił on główne tezy i bazę źródłową swojej najnowszej książki *Historia polityczna Polski 1935–1945*.
- 27 VI 2005 r. — w Zamku Książąt Pomorskich odbyła się sesja naukowa pt. „55 lat polskiego zarządu w portach w Szczecinie i w Świnoujściu”, której współorganizatorem było szczecińskie archiwum. Towarzyszyła jej wystawa fotograficzna „Z dziejów morskich portów w Szczecinie i w Świnoujściu”, zorganizowana przez archiwum, prezentująca fotografie ze zbiorów AP w Szczecinie, Archiwum Zarządu Morskich Portów w Szczecinie i Świnoujściu oraz Książnicy Pomorskiej. Równocześnie „Dokument”, wydawnictwo AP w Szczecinie, opublikowało

album z artykułami o tematyce historycznej i współczesnej, pod redakcją Marii Frankel, Pawła Guta i Ludmiły Kopycińskiej.

AP W TORUNIU

- 1 IV 2005 r. — otwarto wystawę pt. „Skarby Kościoła Mariackiego w Toruniu”, przygotowaną przez Muzeum Okręgowe w Toruniu we współpracy z AP w Toruniu, prezentującą m.in. szkice Mauzoleum Anny Wazówny, wizerunki herbów patrycjatu toruńskiego oraz rękopis J. E. Wernickego pt. „Die Kirchen der Stadt Thorn und ihres Gebietes”. W uroczystości otwarcia uczestniczyli również pracownicy toruńskiego archiwum, mgr Beata Herdzin oraz dr Witold Szczuczko. Wystawie towarzyszyła okolicznościowa sesja, w której trakcie W. Szczuczko wygłosił referat pt. „Zasób i wartość archiwum kościoła NMP”.
- IV 2005 r. — archiwum toruńskie podjęło współpracę z Muzeum Śremskim w Śremie przy pracach nad wyborem materiału ilustracyjnego do lekcji z historii (temat: „Mosty w przeszłość”, „Zwoje, księgi, dokumenty”, „Tajemnice pieczęci”). Inicjatywa ta spotkała się z zainteresowaniem lokalnych mediów. Artykuł jej poświęcony, wraz z podziękowaniami dla AP w Toruniu, ukazał się w dwumiesięczniku „Gazeta Śremska” (nr 5/6, maj/czerwiec 2005).
- IV 2005 r. — archiwum toruńskie nawiązało współpracę z Centralnym Muzeum Pożarnictwa w Mysłowicach, udostępniając materiały archiwalne i ich kopie na wystawę poświęconą zawodowej straży pożarnej.

AP M.ST. WARSZAWY

- 25 IV, 5–6 VI 2005 r. — w AP m.st. Warszawy oraz w siedzibie Stołecznego Konserwatora Zabytków i w Biurze Strategii m.st. Warszawy odbyły się spotkania z udziałem mgr. Ryszarda Wojtkowskiego, dyrektora AP m.st. Warszawy, Ewy Nekanda-Trepki, Stołecznego Konserwatora Zabytków, Axela Mykleby, doradcy w Departamencie Zabudowy Miejskiej Urzędu Miasta Oslo, Jana Perersena, dyrektora Departamentu Map Urzędu Miasta Oslo, Pawła Weszpińskiego, pracownika AP m.st. Warszawy, oraz przedstawicieli Powiatowego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjno-Kartograficznej w Warszawie. Ich celem było omówienie m.in. zakresu i możliwości realizacji działań mających na celu konserwację i digitalizację jednego z najcenniejszych zespołów archiwum — planów i map Warszawy z przełomu XIX/XX w. (łącznie 7,5 tys. arkuszy). Plany te wykonano na potrzeby budowy warszawskiej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, realizowanej pod kierunkiem inżyniera Wiliama

Heerleina Lindleya. Z uwagi na różnorodność danych w nich zawartych (układ sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, ukształtowanie terenu, ale także m.in. rodzaj zabudowy, numery hipoteczne budynków czy nazwiska właścicieli) są one ważnym, często jedynym, źródłem informacji. To sprawia, że wykorzystywane są nie tylko w badaniach naukowych, ale też w bieżącej działalności urzędów miejskich. W trakcie tych spotkań zaprezentowano te plany, przedstawiono zakres koniecznych prac konserwatorskich zespołu, omówiono możliwości uzyskania środków finansowych na ich konserwację i digitalizację z funduszy Norweskiego Mechanizmu Finansowego i Mechanizmu Finansowego EOG (instytucje te mogą sfinansować realizację projektów do 85% ich wartości, określonej we wnioskach z wybranych dziedzin, zgłaszanych przez państwa unijne). Wymienione instytucje zwracają szczególną uwagę na kwestie ochrony i popularyzacji europejskiego dziedzictwa kulturowego, a jednym z priorytetów jest konserwacja i digitalizacja archiwaliów. O dużym zainteresowaniu gości z Norwegii planowanym przedsięwzięciem oraz samymi planami Lindleya może świadczyć fakt, że podczas prezentacji wyrazili chęć współpracy przy opracowywaniu wniosku aplikacyjnego do jednej z wymienionych instytucji, a ponadto z uwagi na doświadczenia norweskie w dziedzinie digitalizacji map oraz rozwiniętą technologię w tej dziedzinie zaoferowali bezpłatną pomoc swoich ekspertów.

- 27 IV 2005 r. — mgr Ryszard Wojtkowski, dyrektor AP m.st. Warszawy, uczestniczył w dyskusji nad „Raportem o stratach i zniszczeniach Warszawy w latach 1939–1945”, zorganizowanej przez Towarzystwo Miłośników Historii, Komisję Badania Dziejów Warszawy przy IH PAN i Muzeum Historyczne m.st. Warszawy. Dyskusję prowadził kierownik opracowania raportu prof. Wojciech Fałkowski.
- 27 IV 2005 r. — AP m.st. Warszawy we współpracy z Mazowieckim Towarzystwem Naukowym zorganizowało spotkanie, w którego trakcie prof. dr hab. Benon Dymek wygłosił wykład na temat „Inkorporacja Mazowsza do Królestwa Polskiego”.
- 9 V 2005 r. — mgr Marek Wojtylak, kierownik oddziału w Łowiczu AP m.st. Warszawy, uczestniczył w uroczystej promocji tomu 2. „Roczników Łowickich”, która odbyła się, z udziałem władz miejskich i powiatowych, w Łowickim Ośrodku Kultury. Wymieniony tom, wydany pod redakcją M. Wojtylaka, został zadedykowany, zmarłemu w 2003 r. w Legnicy honorowemu obywatelowi Łowicza, historykowi miasta i działaczowi społecznemu, Tadeuszowi Gumińskiemu. W publikacji zamieszczono m.in. wspomnienia poświęcone Gumińskiemu, bibliografię jego prac oraz artykuł charakteryzujący przekazane oddziałowi w Łowiczu zbiory archiwalne.
- 12 V 2005 r. — „Polka — medium — cień — wyobrażenie” to wystawa przygotowana, pod naukowym kierownictwem prof. Marii Janion, przez Fundację Odnawiania Znaczeń we współpracy z Instytutem Badań Literackich PAN i Centrum Sztuki

ukazująca pięć tematów nawzajem się przenikających: ciało, dom, miejsce, wojna, wiara. AP m.st. Warszawy udostępniło jej organizatorom fotografie ze swojego zasobu.

- 14 V 2005 r. — oddział warszawski SARP, Urząd Miasta st. Warszawy, Biuro Naczelnego Architekta Miasta i AP m.st. Warszawy zorganizowały wspólnie w salach Muzeum Techniki NOT wystawę pt. „Dziedzictwo architektury warszawskiej. Dwudziestolecie powojenne lata 1945–1965”, prezentującą materiały do prac renowacyjnych oraz osiągnięcia techniki laserowej w badaniach i konserwacji obiektów architektury.
- 28 V 2005 r. — mgr Marek Wojtylak, kierownik oddziału w Łowiczu AP m.st. Warszawy, wziął udział w konferencji naukowej pt. „Społecznikostwo w Łowiczu i regionie — tradycje i współczesność”, zorganizowanej przez Mazowiecką Wyższą Szkołę Humanistyczno-Pedagogiczną w Łowiczu. Oddział w Łowiczu AP m.st. Warszawy aktywnie współpracował z tą uczelnią przy organizacji konferencji, udzielając pomocy w wyborze tematyki referatów, jak i przygotowywaniu materiałów archiwalnych dla referentów.
- 31 V–31 VIII 2005 r. — „Od Marywili do Wola Parku” to temat wystawy poświęconej bazarom, targowiskom i halom targowym w Warszawie od połowy XVII w. do czasów współczesnych. Przygotowało ją Muzeum Woli-Oddział Muzeum Historycznego m.st. Warszawy we współpracy z AP m.st. Warszawy, które wypożyczyło ze swojego zasobu materiały.
- 9 VI 2005 r. — AP m.st. Warszawy udostępniło ze swoich zbiorów materiały na wystawę pt. „Warszawa w czasach Stanisława Staszica”, zorganizowaną z okazji 250-lecia urodzin Stanisława Staszica, w salach Muzeum Historycznego m.st. Warszawy.
- 10 VI 2005 r. — uczniowie LXVIII Liceum Ogólnokształcącego w Warszawie przygotowali w salach kina Luna charytatywny wieczór filmowy pt. „Międzywojenna Warszawa. Obrazy. Rytmy. Impresje”. Całkowity dochód przeznaczono na cele Fundacji „Dziecięca Fantazja” — spełnienie marzeń dzieci nieuleczalnie chorych. W ramach programu prof. Marek Kwiatkowski wygłosił wykład na temat architektury, kultury, sztuki i obyczajów Warszawy lat 1920–1930, któremu towarzyszył pokaz slajdów oraz filmu *Pieśniarz Warszawy* z lat 20. Wieczorowi towarzyszyła wystawa zdjęć, plakatów i kartografii Warszawy międzywojennej, którą przygotowało AP m.st. Warszawy.
- 15 VI 2005 r. — w I Liceum Ogólnokształcącym z Oddziałami Integracyjnymi im. B. Limanowskiego w Warszawie odbyła się uroczystość wręczenia nagród w warszawskim multimedialnym Konkursie Historycznym „Stołeczność Warszawy XVI–

XX wiek”. Mgr Ryszard Wojtkowski, dyrektor AP m.st. Warszawy, objął patronatem tę imprezę, a samo archiwum ufundowało nagrody dla jego laureatów. Konkurs odbywał się w czterech kategoriach: „Warszawa centrum życia kulturalnego i społecznego”, „Rozwój terytorialny i urbanistyczny Warszawy”, „Życie codzienne miasta na przestrzeni wieków”, „Warszawa w literaturze i sztuce XVI–XX w.”. Uczestniczyło w nim 27 szkół, które nadesłały 60 prac. Uczniowie wykorzystywali w swych prezentacjach zdjęcia, pocztówki, mapy, plany, rysunki, obrazy dotyczące Warszawy, jak również muzykę ilustrującą poszczególne tematy.

- 17 VI 2005 r. — mgr Marek Wojtylak, kierownik oddziału w Łowiczu AP m.st. Warszawy, uczestniczył w uroczystościach związanych z 100. rocznicą utworzenia Muzeum w Łowiczu.
- 22 VI 2005 r. — Ośrodek Kultury „Arsus” w Ursusie zorganizował, przy współpracy AP m.st. Warszawy i Muzeum Historycznego m.st. Warszawy, wystawę okolicznościową poświęconą wydarzeniom czerwca 1976 r., na której zaprezentowano zdjęcia oraz dokumenty z tamtych lat. Ceremonii otwarcia wystawy towarzyszyła konferencja historyczna poświęcona tym wydarzeniom, zorganizowana przy współudziale IPN oraz IH PAN — Komisji Badania Dziejów Warszawy. Patronat honorowy nad wystawą sprawował Prezydent m.st. Warszawy Lech Kaczyński.

AP WE WROCŁAWIU

- 14 V 2005 r. — w trakcie obrad walnego zebrania sprawozdawczo-wyborczego Karkonoskiego Towarzystwa Naukowego jeleniogórscy archiwiści, mgr Iwo Łaborewicz i mgr Czesław Margas, zostali wybrani do władz tej organizacji.
- 10 VI 2005 r. — mgr Wojciech Szczerepa wziął udział w zebraniu Klubu Pionierów Jeleniej Góry, w którego trakcie przedstawił referat poświęcony wojnie trzydziestoletniej na Śląsku, ze szczególnym uwzględnieniem wydarzeń na terenie Lwówka Śląskiego i Pogórza Izerskiego.
- VI 2005 r. — Zarząd Województwa Dolnośląskiego powołał mgr. Iwo Łaborewicza, kierownika oddziału jeleniogórskiego AP we Wrocławiu, do Rady Muzealnej Muzeum Karkonoskiego w Jeleniej Górze.

AP W ZIELONEJ GÓRZE

- 5 VI 2005 r. — pracownicy archiwum zaangażowali się w prace związane z przygotowaniem „Dni Nauki — Zielona Góra 2005”, przygotowując i przeprowadzając na Uniwersytecie Zielonogórskim pokaz skanów najcenniejszych dokumentów z zasobu archiwum. Ponadto dr hab. Zbigniew Bujkiewicz przybliżył zebranym historię i

zasób AP w Zielonej Górze.

- 6 VI 2005 r. — dr Tadeusz Dzwonkowski, dyrektor AP w Zielonej Górze, wygłosił referat pt. „Początki administracji polskiej w Zielonej Górze” w trakcie obchodów 50. rocznicy ustanowienia administracji polskiej w Zielonej Górze, zorganizowanych przez urząd miasta.

4. NABYTKI I DAROWIZNY

AP W KIELCACH

- Zasób AP w Kielcach powiększył się o przejęte akta „Koneckich Zakładów Odlewniczych w Końskich z lat 1949–1980” (164 j.a.; 2,40 m.b.).

AP W LESZNIE

- w drugim kwartale br. do zasobu AP w Lesznie trafiły akta „Medycznego Studium Zawodowego w Kościanie, 1968–1986” oraz „Spółdzielni Transportu Wiejskiego w Lesznie, 1977–2004”.

AP W ŁODZI

- 18 IV 2005 r. — archiwum łódzkie wzbogaciło się o nowe nabytki w postaci zbioru dokumentacji prac artystów konserwatorów dzieł sztuki Ewy i Jerzego Wolskich. Twórcy zbioru związani byli z uczelniami i pracowniami konserwatorskimi Krakowa i Torunia. W 1974 r. rozpoczęli pracę w Muzeum Sztuki w Łodzi. W latach 1980–1984, w ramach programu UNESCO, ratowali zabytki w Ekwadorze. Ewa Marxen-Wolska, jako pracownik naukowy Katedry Historii Sztuki Uniwersytetu Łódzkiego, otrzymała w 1997 r. tytuł profesora sztuk plastycznych. Swój dorobek zawodowy eksponowali na licznych wystawach. Jedną z nich była przygotowana w 1996 r. w Łodzi ekspozycja o charakterze jubileuszowym w związku z 50-leciem prowadzenia prac konserwatorskich. Wśród materiałów przekazanych do łódzkiego archiwum znalazła się pierwsza część ich spuścizny (prace konserwatorskie z lat 1948–1998, dotyczące malarstwa tablicowego). Uroczystości przekazania dokumentacji towarzyszyła wystawa, którą mogli zwiedzić licznie przybyli goście. Ekspozycję tworzyły m.in. fotografie dokumentujące proces restauracji obrazów powstałych w różnych okresach historycznych (m.in. tryptyk *Wniebowzięcie z Warty* czy tryptyk joannitów z Poznania, oba z XVI w.) oraz materiały dotyczące pracy naukowej i dydaktycznej. Zebrani mogli zapoznać się również z przygotowaną specjalnie multimedialną prezentacją zbioru, którą uzupełnił Jerzy Wolski, charakteryzując ich specyfikę i zastosowane metody porządkowania. Wydarzenie to stało się tematem artykułów prasowych w lokalnej prasie i reportaży w lokalnej telewizji.

AP W RADOMIU

- W II kwartale 2005 r. zasób archiwum radomskiego wzbogacił się o nowe nabytki, w większości pochodzące z darów osób prywatnych i instytucji. Wśród nich uwagę zwracają akta radomskiego Zarządu Wojewódzkiego Związku Bojowników o Wolność i Demokrację z lat 1975–1900 (z anteriorami i posteriorami), przekazane przez lokalne władze Związku Kombatanów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych, zawierające liczne materiały organizacyjne, relacje i wspomnienia uczestników walk niepodległościowych oraz fotografie. Drugi interesujący dar to akta rodziny Majów z lat 1910–1991, zawierające m.in. materiały dotyczące drogi życiowej Aleksandra Maja (1903–1960), inżyniera-chemika, znakomitego specjalisty przemysłu koksowniczego, autora licznych usprawnień w produkcji przemysłowej, tłumacza literatury fachowej z języków obcych.

AP W SZCZECINIE

- Zasób AP w Szczecinie powiększył się w drugim kwartale 2005 r. o trzy księgi metrykalne Parafii ewangelicko-augsburkiej w Trzebiatowie, otrzymane za pośrednictwem NDAP z Instytutu Pamięci Narodowej-Komisji Ścigania Zbrodni Hitlerowskich przeciwko Narodowi Polskiemu. Odnaleziono je w trakcie prowadzenia prac porządkowych b. Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Archiwum otrzymało również nieodpłatnie od prywatnej osoby zbiór korespondencji superintendenta powiatu świdwińskiego z władzami zwierzchnimi oraz pastorami.

AP W ZAMOŚCIU

- W maju 2005 r. zasób archiwum wzbogacił się o spuściznę naukowo-badawczą Kazimierza Kowalczyka (1938–2001), zamojskiego historyka i regionalisty, autora książek i artykułów, m.in. do „Polskiego Słownika Biograficznego”. W przekazanym materiale (54 teczki) znajdują się m.in. niepublikowane artykuły własne i wyciągi dotyczące historii Zamościa, materiały bibliograficzne, korespondencja, fotografie, itp., a także kronika przedwojennego Towarzystwa Śpiewaczego „Lutnia”, z autografami prezydenta Mościckiego i marszałka Rydza-Śmigłego oraz materiały redakcyjne, wychodzącej w latach 1938–1939 „Teki Zamojskiej” z ok. 150 listami nadsyłanymi do redakcji autorstwa wielu znanych uczonych, m.in. Stanisława Herbsta, Stanisława Łempickiego, Jana Zachwatowicza, a także Tadeusza Boya-Żeleńskiego, ponadto protokoły zebrań redakcyjnych, jak również posiedzeń tzw. „Siódemki”. W przekazanym zasobie znalazły się również interesujące listy wybitnego bibliofila dr. Zygmunta Klukowskiego do Zofii i Mariana Sochańskich z 1940–1949.

AP W ZIELONEJ GÓRZE

- Zasób AP w Zielonej Górze wzbogacił się w drugim kwartale o spuściznę dr. hab. inż.

Zdzisława Tarnowskiego, znanego w kraju i za granicą konstruktora mierników elektrycznych.

5. POPULARYZACJA ZASOBU

ADM

- W pierwszym półroczu 2005 r. pracownicy archiwum przeprowadzili szereg spotkań ze studentami UMCS, KUL, UKSW oraz UW, dla których przygotowali prelekcje na temat historii ADM oraz zaprezentowano najciekawsze materiały archiwalne przechowywane w archiwum. Łącznie w murach archiwum gościło około 150 studentów.

AP W BIAŁYMSTOKU

- 14 IV 2005 r. — wystawa pieczęci (fotografie), przygotowana merytorycznie przez pracowników archiwum, została udostępniona uczniom i nauczycielom Zespołu Szkół Ekonomicznych w Białymstoku, budząc duże zainteresowanie wśród oglądających.
- 5 V 2005 r. — w siedzibie archiwum otwarto wystawę pt. „Zaraz po wojnie?”, poświęconą 60. rocznicy zakończenia II wojny światowej w Europie. Ekspozycję tworzyły kopie materiałów archiwalnych pochodzących z tamtego okresu. Wystawa spotkała się z dużym zainteresowaniem mieszkańców Białegostoku. Obejrzeli ją również studenci i uczniowie z białostockich szkół. O wystawie informowały lokalne media oraz strona internetowa archiwum. Autorzy ekspozycji zamierzają udostępnić ją, wzorem poprzedniej, białostockim szkołom.

AP W BYDGOSZCZY

- 1 IV–30 VI 2005 r. — w archiwum bydgoskim przygotowano 7 spotkań ze studentami i uczniami, w których trakcie prezentowano archiwalia z XX w., omawiano historię i zasób archiwum. Uczestnikami tych spotkań byli studenci historii Akademii Bydgoskiej (grupa proseminaryjna), uczniowie klasy archiwistycznej ze Studium Policealnego Zespołu Szkół Zawodowych w Świeciu, członkowie kół historycznych ze szkół średnich.
- 15 IV 2005 r. — oddział w Inowrocławiu był współorganizatorem wystawy poświęconej „Dziejom Towarzystwa Gimnastycznego SOKÓŁ na Ziemi Mogileńskiej w 110. rocznicę powstania”.
- 5 V 2005 r. — z okazji rocznicy zakończenia wojny zorganizowano w archiwum wystawę pt. „Losy bydgoszczan po II wojnie światowej”, na której zaprezentowano materiały archiwalne poświęcone tworzeniu władz polskich, stratom wojennym, pomocy udzielanej ofiarom wojny, repatriacji, stacjonowaniu Armii Czerwonej w Bydgoszczy.

- 6 V 2005 r. — oddział w Inowrocławiu zorganizował wspólnie z Muzeum im. Kasprowicza wystawę pt. „130 lat uzdrowiska w Inowrocławiu”.
- 19 V 2005 r. — oddział w Inowrocławiu, wspólnie z Biblioteką Miejską w Mogilnie, zorganizował wystawę pt. „Włóściaństwo Ziemi Mogileńskiej w dwudziestoleciu międzywojennym”. Dr Lidia Wakuluk, pracownik archiwum, zapoznała zwiedzających z materiałami archiwalnymi.
- 25 V 2005 r. — mgr Eugeniusz Borodij, dyrektor AP w Bydgoszczy spotkał się z uczestnikami wycieczki członków Koła Naukowego Archiwistów Uniwersytetu Szczecińskiego, którzy odwiedzili archiwum. W trakcie spotkania przedstawił im historię archiwum i jego zasób.

AP W CZĘSTOCHOWIE

- 18, 25 IV 2005 r. — w siedzibie archiwum gościli uczestnicy wycieczki uczniów ze Szkoły Podstawowej nr 20 w Częstochowie (48 osób), którzy zapoznali się z historią, formami pracy oraz zasobem archiwum.
- 5, 25 V 2005 r. — pracownicy archiwum przygotowali i przeprowadzili prelekcje dla studentów z Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. Uczestniczyli w nich studenci drugiego roku filologii polskiej oraz historii o specjalności archiwalnej. Słuchacze (trzy grupy liczące 72 osoby) mieli możliwość zapoznania się z historią, organizacją i strukturą wewnętrzną archiwum oraz zasadami udostępniania akt w pracowni naukowej i profilaktyką archiwalną. Prelekcji towarzyszył pokaz dokumentów archiwalnych. Natomiast z myślą o przyszłych filologach zaprezentowano materiały dotyczące regionalizmu oraz wybitnych postaci historycznych i literackich związanych z Częstochową i okolicami, w tym m.in. Zygmunta Krasińskiego.
- 1 VI 2005 r. — z myślą o uczniach z klas V–VI szkolnego Kółka Historycznego Szkoły Podstawowej w Radostkowie (15 uczniów) archiwum zorganizowało zajęcia, które umożliwiły dzieciom poznanie materiałów archiwalnych dotyczących historii powiatu częstochowskiego, a w szczególności gminy Mykanów.
- 6 VI 2005 r. — uczniowie Zespołu Szkół Ekonomicznych w Częstochowie (11 osób) gościli w siedzibie archiwum, gdzie mogli obejrzeć przygotowane specjalnie dla nich dokumenty archiwalne.
- 15 VI 2005 r. — pracownicy archiwum przygotowali i przeprowadzili prelekcję dla słuchaczy Szkoły Służb Ochrony i Biznesu „COBRA”, kształcących się w zawodzie archiwisty (8 osób), na temat organizacji i działalności AP w Częstochowie. Prelekcji towarzyszył pokaz dokumentów archiwalnych.

AP W KATOWICACH

- 22 III–22 V 2005 r. — w Muzeum Miejskim w Gliwicach miała miejsce wystawa pt. „Stoplakat”, zorganizowana z okazji 100-lecia muzeum, prezentująca m.in. materiały z gliwickiego oddziału archiwum.
- 7 IV–30 VI 2005 r. — w siedzibie archiwum udostępniono zwiedzającym wystawę, użyczoną przez katowicki oddział Stowarzyszenie Architektów Polskich, pt. „Rynek Katowic — historia miejsca”. Jej współorganizatorem było AP w Katowicach oraz Muzeum Historii Katowic. Na wystawie pokazano zdjęcia i plany opisujące zmiany zachodzące na katowickim rynku w XIX i XX w. Wystawa była czynna do końca czerwca b.r.
- 7, 15, 20 IV i 19, 20, 23, 28 VI 2005 r. — studenci politologii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach oraz Studiów Podyplomowych Archiwistyki Kościelnej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach (7 grup) mieli możliwość poznać zasób archiwum w Katowicach. Pracownicy archiwum: mgr Justyna Adamus, mgr Joanna Didik, mgr Adam Dudek oraz mgr inż. Piotr Lis przeprowadzili prelekcje na temat sieci archiwów w Polsce, organizacji pracy w archiwum, pomocy informacyjno-ewidencyjnych, podstaw ochrony zasobu oraz baz danych w archiwach państwowych i zasad korzystania z materiałów archiwalnych. Studenci zwiedzili również wystawy i pracownie: konserwacji, introligatorską, fotograficzną oraz magazyny.
- 13 IV–30 VI 2005 r. — w siedzibie archiwum otwarto uroczystie wystawę pt. „»Przez dziurkę od klucza« — matury w województwie śląskim 1922–1939” Zasadniczą część ekspozycji stanowiły materiały dotyczące egzaminów dojrzałości: normatywy, tematy egzaminacyjne i pisemne prace maturalne, świadectwa maturalne, protokoły egzaminacyjne, a także zdjęcia absolwentów oraz czasopisma. Lokalna prasa poświęciła ekspozycji swoją uwagę, zamieszczając artykuły na jej temat.
- 5, 6 V 2005 r. — w archiwum gościły dwie grupy uczniów Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 2 w Świętochłowicach oraz 2 grupy uczniów Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 9 w Katowicach. Uczniowie zwiedzili wystawy, pracownie: konserwacji, introligatorską i fotograficzną oraz magazyny, a także wysłuchali prelekcji, przeprowadzonych przez: mgr Joannę Didik, mgr. Adama Dudka, mgr. Sławomira Korbę, mgr. inż. Piotra Lisa oraz mgr Elżbietę Matuszek, na temat organizacji pracy archiwum, zasad udostępniania akt w pracowni naukowej, podstaw ochrony zasobu oraz korzystania z baz danych.
- 17 V–30 IX 2005 r. — w siedzibie archiwum odbyło się otwarcie wystawy pt. „[Rok 1945 oczami mieszkańców Śląska i Zagłębia](#)”. W uroczystości otwarcia wzięli udział m.in. poseł Jan Rzymelka, ks. bp. Tadeusz Szurman i przewodniczący Rady Miasta Katowic Jerzy Forajter. Ekspozycję stworzyły materiały oddające klimat dnia codziennego

ostatniego roku II wojny światowej, jak obwieszczenia, zarządzenia, dekryty, sprawozdania, raporty, ulotki, plakaty oraz zdjęcia. Dziennikarze lokalnych mediów spopularyzowali temat wystawy, przygotowując szereg audycji radiowych i telewizyjnych oraz artykułów prasowych.

- 4 VI 2005 r. — w zamku Potockich w Zatorze otwarto wystawę pt. „110 lat Banku Spółdzielczego w Zatorze”, zorganizowaną wspólnie przez [oddział archiwum w Oświęcimiu](#) oraz Bank Spółdzielczy w Zatorze. Ekspozycja, dostępna dla zwiedzających przez miesiąc składała się z materiałów pochodzących z zespołów akt „Bank Spółdzielczy w Zatorze”, „Kasa Stefczyka w Preciszowie” oraz „Akta miasta Zatora”. Świetną zapowiedzią wystawy stał się artykuł poświęcony Kasie Stefczyka w Preciszowie, autorstwa mgr. Pawła Hudzika, kierownika miejscowego oddziału archiwum, który ukazał się w lokalnej prasie.
- 6–17 VI 2005 r. — odbyło się otwarcie wystawy, zorganizowanej przez Starostwo Powiatowe w Pszczynie oraz Zespół Szkół Ekonomicznych w Pszczynie, pt. „Niepokorni czasów pogardy”, na którą udostępniono materiały z pszczyńskiego oddziału AP w Katowicach.
- 17 VI 2005 r. — w Starym Zamku w Żywcu otwarto uroczyste ekspozycję pt. „Tradycje piwowarskie Żywiecczyny. Browar w Żywcu na przestrzeni 150 lat.”, zorganizowaną przez Muzeum Miejskie w Żywcu oraz Grupę Żywiec S.A. Jej współorganizatorem był żywiecki oddział archiwum, który udostępnił materiały ze swojego zasobu.

AP W KIELCACH

- V 2005 r. — z okazji 214. rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja pracownicy archiwum kieleckiego zaangażowali się w przygotowanie wystawy dotyczącej historii Kielc. Wspomogli w ten sposób wysiłki uczniów Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 6 w Kielcach, którzy w ramach X Międzyszkolnego Konkursu Historycznego „Kielce — moje miasto” pracowali nad tą wystawą. Jej otwarcie nastąpiło w siedzibie V LO im. ks. P. Ściegiennego w Kielcach.
- V 2005 r. — mgr Iwona Pogorzelska, mgr Anna Łucak pracownicy archiwum kieleckiego, w ramach popularyzowania historii regionalnej zaprezentowali uczniom Szkoły Podstawowej nr 25 w Kielcach (klasy IV–VI) pokaz multimedialny na temat „Kielce — obraz miasta w dokumentach, teraźniejszość i przeszłość”.
- W II kwartale br. pracownicy archiwum kieleckiego (mgr Iwona Pogorzelska i mgr Łukasz Guldon) przygotowali i przeprowadzili zajęcia fakultatywne dla studentów oraz młodzieży ze szkół średnich (9 grup liczących około 220 osób).
- w „Gazetce Towarzyskiej”, piśmie wydawanym przez Urząd Gminy w Pierzchnicy i Towarzystwo Przyjaciół Pierzchnicy, ukazały się artykuły mgr. Łukasza Guldona pt.

„Opis historyczny miasta rządowego Pierzchnicy z 1821 roku”, „Stan rolnictwa w gminie Szczecno na przełomie 1940/1941 r.”, „Przemianowanie miasta Pierzchnicy na osadę w 1870 roku w świetle materiałów archiwalnych”, „Remont ratusza miejskiego miasta Pierzchnicy”. Artykuły ilustrowano fotografiami dokumentów archiwalnych.

AP W KOSZALINIE

- 25 III 2005 r. — mgr Monika Głuszak ze szczecineckiego oddziału archiwum udzieliła wywiadu lokalnej telewizji „GAWEX”, prezentując sytuację lokalową i zasób oddziału oraz charakteryzując jego użytkowników.
- 28 V 2005 r. — mgr Waldemar Chlistowski, AP w Koszalinie, przygotował i przeprowadził zajęcia teoretyczno-praktyczne z przedmiotu „Metodologia badań historycznych” dla studentów I roku historii (studia magisterskie) Bałtyckiej Wyższej Szkoły Humanistycznej w Koszalinie (48 osób).
- 20 VI 2005 r. — w ramach współpracy edukacyjnej ze szkołami koszalińskimi archiwum przekazało do biblioteki Gimnazjum przy Zespole Szkół Nr 6 dublety książek z zasobu swojej biblioteki (27 woluminów).
- 23 VI 2005 r. — mgr Urszula Kazana, kierownik słupskiego oddziału archiwum, przeprowadziła zajęcia dla przedstawicieli zakładów zrzeszonych w Słupskiej Izbie Przemysłowo-Handlowej (40 osób). Tematyka wykładów obejmowała zadania i zasób oddziału słupskiego AP w Koszalinie oraz tworzenie własnych zasobów w składnicach akt.

AP W LUBLINIE

- IV 2005 r. — pracownicy radzyńskiego oddziału AP w Lublinie uczestniczyli w pracach organizacyjnych „Wielkiego Konkursu Historycznego”, ogłoszonego w miejscowym powiecie, którego celem jest uzyskanie pisemnych relacji dotyczących lokalnych dziejów. Relacje nadesłane na konkurs zostaną ocenione przez jury, którego członkiem jest m.in. dr Dariusz Magier, kierownik lokalnego oddziału archiwum. Najlepsze zostaną nagrodzone i włączone do zasobu archiwum, gdzie będą przechowywane wieczyście. Inicjatywa ta jest próbą utrwalania historii mówionej na terenie podlegającym kompetencjom lubelskiego archiwum. Jest też próbą rozwiązania problemów przedstawionych w piśmie NDAP z 9 II 2004 r. (znak: ZNA-060-1/04).
- 16 V–3 VI 2005 r. — z okazji Lubelskich Dni Turystyki w siedzibie lubelskiego archiwum zorganizowano wystawę pt. „...i budynki mają swoją historię. Jezuicka 13 — od kolegium jezuickiego do archiwum państwowego”. Ekspozycję tworzyły dokumenty związane z historią budynku, siedzibą dawnych szkół jezuickich, w którym obecnie mieści się AP w Lublinie. Wystawa ta była jednocześnie zapowiedzią,

przygotowywanej z okazji 40-lecia odbudowania gmachu dawnego kolegium jezuickiego na potrzeby archiwum stałej ekspozycji.

- 15 VI 2005 r. — AP w Lublinie udostępniło materiały archiwalne dotyczące wydarzeń lubelskiego lipca 1980 r. na potrzeby ekipy filmowej z lubelskiego oddziału TVP pracującej nad filmem pt. „Oni byli pierwsi”.

AP W ŁODZI

- 4, 25 IV 2005 r. — pracownicy archiwum łódzkiego przygotowali i przeprowadzili zajęcia ze studentami Uniwersytetu Łódzkiego. Mgr Julian Baranowski, starszy kustosz, przedstawił studentom z Zakładu Studiów Żydowskich archiwalia dotyczące historii Żydów łódzkich w XIX w. Natomiast Adam Lajdenfrost, kustosz, przeprowadził zajęcia ze studentami historii (proseminarium z historii najnowszej Polski).
- 20 V 2005 r. — w siedzibie archiwum łódzkiego gościła grupa 22 studentów i pracowników naukowych z Uniwersytetu Stanowego w Minnesocie (St. Cloud State University of Minnesota), która uczestniczyła w pokazie materiałów archiwalnych na temat holokaustu łódzkich Żydów. Autor pokazu, mgr Julian Baranowski, przedstawił także martyrologię i zagładę mieszkańców getta łódzkiego.
- 3 VI 2005 r. — archiwum gościło uczestników III Krajowej Konferencji Szkoleniowej Sekcji Archiwistów Instytucji Wymiaru Sprawiedliwości, która odbywała się w Łodzi. Z tej okazji zaprezentowano wystawę akt instytucji wymiaru sprawiedliwości, przechowywanych w zasobie archiwum łódzkiego. Ekspozycja składała się z dokumentów sądów, prokuratur, więzień oraz akt notariuszy i ksiąg hipotecznych. Jej oddzielną część stanowiły przykładowo pokazane destrukty wraz z metodami ich konserwacji. Wystawie towarzyszył pokaz multimedialny poświęcony pracom konserwatorskim. Komisarzem wystawy była mgr Izabela Matysiak-Aleksandrowicz, natomiast część konserwatorską ekspozycji przygotowała inż. Stanisława Murawska, kierownik działu konserwacji i reprografii AP w Łodzi.
- 21 VI 2005 r. — w siedzibie AP w Łodzi gościła grupa studentów wraz z redaktorem „Gazety Wyborczej”, Joannę Podolską. Byli to uczestnicy warsztatów języka jidysz, zorganizowanych przy Uniwersytecie Łódzkim. Mgr Julian Baranowski, starszy kustosz, zaprezentował i omówił zbiory biblioteczne i materiały archiwalne sporządzone w języku jidysz (m.in. żydowskie gazety — „Lodzier Togblat”, wydawaną w latach 1908–1936, i „Najer Folksblat”, wydawaną w latach 1921–1939, oraz kilka ksiąg pamiątkowych i statutów żydowskich towarzystw dobroczynnych i kulturalno-oświatowych). Zaprezentowano również akta „Przełożonego Starszeństwa Żydów w Getcie Łódzkim 1940–1944”, „Łódzkiej Gminy Wyznaniowej Żydowskiej 1885–1939” oraz ulotki partii żydowskich z lat 1917–1939, przechowywane w „Zbiorze Druków i Pism Ulotnych”.
- 23 VI 2005 r. — w Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi miało miejsce otwarcie

wystawy pt. „Rewolucja 1905–1907. W 100. rocznicę wybuchu”. Jej współorganizatorem było AP w Łodzi, którego pracownicy przeprowadzili kwerendę, poszukując materiałów archiwalnych na temat rewolucji 1905–1907 r. W uroczystości uczestniczyli przedstawiciele władz miejskich, wojewódzkich, organizacji kombatanckich oraz parlamentarzysty łódzcy.

AP W OPOLU

- 6–29 IV 2005 r. — w opolskim archiwum prezentowana była wystawa pt. „Dzieje słoweńskich miast”, przygotowana przez Archiwum Republiki Słowenii. Ekspozycję zwiedziło 130 osób, głównie młodzież z opolskich szkół.
- 10 V 2005 r.— w siedzibie archiwum gościli studenci I roku historii Uniwersytetu Opolskiego, którzy zapoznali się z dziejami archiwum opolskiego, jego zasobem i bieżącą działalnością, a także zasadami korzystania z materiałów archiwalnych.
- 23 V 2005 r. — pracownicy archiwum przygotowali i przeprowadzili zajęcia dydaktyczne z uczniami Liceum Ogólnokształcącego TAK Towarzystwa Alternatywnego Kształcenia w Opolu. Tematem ich była historia miasta Opolu w okresie międzywojennym. Zajęcia były ilustrowane pokazem przykładów prasy i materiałów archiwalnych z tego okresu.

AP W PŁOCKU

- 9 VI 2005 r. — w trakcie uroczystej sesji Rady Powiatu Płockiego nastąpiło ogłoszenie wyników oraz wręczenie nagród rzeczowych (sprzęt RTV, cyfrowe aparaty fotograficzne, wydawnictwa albumowe) laureatom konkursu pt. „Moje miejsce na ziemi...”, zorganizowanego przez AP w Płocku we współpracy ze Starostwem Powiatowym w Płocku. Był on adresowany do uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych z terenu powiatu płockiego. Nadesłane prace trafiły do zasobu archiwum płockiego.

AP W POZNANIU

- 6 IV 2005 r. — w siedzibie archiwum poznańskiego otwarto wystawę pt. „Widoki i plany miast w zbiorach Archiwum Państwowego w Poznaniu”. Poprzez wybrane archiwalia, głównie ze zbiorów kartograficznych, przedstawiono bogatą kolekcję planów miast przechowywanych w archiwum poznańskim. Wystawę podzielono na dwie części. W pierwszej przedstawiono wybrane widoki miast polskich, np. „Widok miasta Warszawy”, pochodzący z zespołu „Sirisa”, w drugiej natomiast plany miast europejskich, m.in. „Plan Londynu” ze zbioru „Plany miast”.
- 26 IV–31 VIII 2005 r. — w gmachu Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie otwarto wystawę pt. „Wielkopolska brać cechowa w okresie staropolskim”, na której wyeksponowano m.in. 27 dokumentów i ksiąg cechowych oraz 38 łoków pieczętnych

różnych cechów wielkopolskich pochodzących z zasobu AP w Poznaniu. Współkomisarzem tej wystawy i współautorem jej katalogu była mgr Zofia Wojciechowska, kustosz AP w Poznaniu.

- 12–27 V 2005 r. — „Konin Zofii Urbanowskiej” to wystawa eksponowana w Domu Kultury w Kowalewku, zorganizowana przez Centrum Kultury i Sztuki w Koninie we współpracy z konińskim oddziałem AP w Poznaniu. Powieściopisarka Zofia Urbanowska (1849–1939) przeszła do historii literatury przede wszystkim jako autorka pozytywistycznych powieści dla młodzieży (m.in. „Księżniczka”, „Gucio zaczarowany”, „Róża bez kolców”). Urodzona w podkonińskiej wsi Kowalewek, w latach 1870–1874 zamieszkiwała w Koninie, a następnie przeniosła się do Warszawy, skąd w 1910 r. powróciła do Konina na stałe. W 1930 r. została odznaczona Krzyżem Kawalerskim Orderu Polonia Restituta i wawrzynem Polskiej Akademii Literatury. Na wystawie zaprezentowano m.in. reprodukcje pocztówek z widokami miasta Konina z pierwszej połowy XX w. oraz reprodukcje dokumentów z zasobu oddziału w Koninie.
- 20–24 VI 2005 r. — w siedzibie oddziału konińskiego zorganizowano, z okazji 350-lecia najazdu szwedzkiego, stałą ekspozycję pt. „Archiwalia z czasów potopu szwedzkiego”. Zaprezentowano na niej materiały archiwalne z zasobu AP w Poznaniu (dokumenty, mapy, księgi miejskie i grodzkie) obrazujące m.in. ogrom zniszczeń i strat powstałych w latach 1655–1660 we wschodniej części Wielkopolski, które na długie dziesięciolecia wywarły wpływ na sytuację gospodarczą i demograficzną regionu. Wystawa wzbudziła żywe zainteresowanie lokalnej społeczności, która miała możliwość zapoznać się z archiwaliami staropolskimi

AP W RADOMIU

- 14 VI 2005 r. — w Księgarni Literackiej im. Witolda Gombrowicza w Radomiu odbyła się promocja książki *Rewolucja lat 1905–1907. Literatura, publicystyka, ikonografia*, wydanej przez Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Na potrzeby jej przygotowania archiwum udostępniło liczne materiały ze swojego zasobu (dokumenty, afisze i druki ulotne, prasa), wykorzystane jako materiał ilustracyjny. Wymieniona publikacja jest pokłosiem ogólnopolskiej konferencji naukowej, która miała miejsce w Radomiu w czerwcu ubiegłego roku, a której współorganizatorem było archiwum radomskie.

AP W SIEDLCACH

- 28 IV, 13, 18 V 2005 r. — pracownicy archiwum przygotowali i przeprowadzili pokazy materiałów archiwalnych, połączone z prelekcjami na ich temat, dla studentów historii (specjalność archiwalna) z UMCS w Lublinie (II rok studiów) i Akademii Podlaskiej w Siedlcach (III rok studiów).
- 18 VI 2005 r. — w pokazie dokumentów archiwalnych dotyczących Mińska

Mazowieckiego i powiatu mińskiego, przygotowanym przez pracowników archiwum, uczestniczyła grupa 45 członków Towarzystwa Przyjaciół Mińska Mazowieckiego.

AP W SUWAŁKACH

- 14 IV 2005 r. — Tadeusz Radziwonowicz, dyrektor AP w Suwałkach, uczestniczył w uroczystym podsumowaniu konkursu „Mecenas Kultury Województwa Podlaskiego”, zorganizowanym przez Wojewódzki Ośrodek Animacji Kultury w Białymstoku. Archiwum zostało zgłoszone do tego konkursu przez Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Sztabińskiej im. Karola Brzostowskiego, za zorganizowanie w 2004 r. wystawy i konferencji popularnonaukowej pt. „Karol hr. Brzostowski i jego dobra w archiwaliach”.
- 27 IV, 28 VI 2005 r. — archiwum suwalskie włączyło się w cykl imprez związanych z obchodami 60. rocznicy tzw. obławy augustowskiej, w której wyniku latem 1945 r. zaginęło bez wieści prawie 600 mieszkańców Suwalszczyzny. Dlatego archiwum, we współpracy z białostockim oddziałem IPN oraz prezydentem Suwałk, przygotowało prezentację dwóch filmów poświęconych tej tematyce. Pierwszy z nich przygotowali uczniowie jednego z suwalskich liceów we współpracy m.in. z pracownikami archiwum, drugi (pt. „Obława augustowska”, autorstwa Jacka Petryckiego) powstał w 1988 r. Pokazowi towarzyszył referat na temat genezy wydarzeń sprzed lat, przygotowany i wygłoszony przez dyrektora suwalskiego archiwum.
- 22 VI 2005 r. — w związku z ukazaniem się tomu 4. „Rocznika Augustowsko-Suwalskiego” zorganizowano uroczystą promocję tego tytułu. Obejmuje on m.in. artykuły pracowników suwalskiego archiwum, w tym 3 referaty i komunikaty wygłoszone na konferencjach naukowych, które odbyły się w 2004 r. Wydawcami tego tytułu są AP w Suwałkach, Augustowsko-Suwalskie Towarzystwo Naukowe, Muzeum Okręgowe w Suwałkach i Wigierski Park Narodowy. W trakcie promocji dyrektor AP w Suwałkach przedstawił, na podstawie zachowanych akt Sądu Okręgowego w Suwałkach, wydarzenia z lat 20. XX w. dotyczące procesów pierwszej kobiety skazanej w II Rzeczypospolitej na karę śmierci.

AP W TORUNIU

- 21–23 IV 2005 r. — w ramach V Festiwalu Nauki i Sztuki w Toruniu archiwum toruńskie zorganizowało wystawę pt. „Toruń nieistniejący”. Na ekspozycję złożyły się różnorodne w formie materiały archiwalne pokazujące Toruń w postaci, jakiej już nie ma lub zaistniała tylko w formie projektów. Na unikalnych fotografiach z XIX i XX w. można było obejrzyć miasto i jego mieszkańców, uchwyconych zarówno podczas chwil szczególnie uroczystych, jak i podczas codziennej krzątaniny. Materiały kartograficzne i dokumentacja techniczna ukazały Toruń, jego budowlę i zakątki już nieistniejące dzisiaj lub takie, które przetrwały do czasów współczesnych, ale w

zmienionej postaci. Dla miłośników Torunia ciekawostką były również plany i rozmaite koncepcje rozwoju przestrzennego miasta, zdjęcia nieistniejących już bram i murów miejskich, gazowni miejskiej czy taboru tramwajowego.

- 18 V, 24 VI 2005 r. — dr Witold Szczuczko, kustosz AP w Toruniu, przygotował i przeprowadził pokazy dla studentów historii kultury UMK (2 grupy) oraz Uniwersytetu Szczecińskiego. W ramach tych spotkań przedstawił materiały archiwalne oraz zagadnienia z zakresu dyplomatyki, sfragistyki, kancelarii oraz historii miasta nawiązujące do pokazywanych dokumentów, ksiąg i akt.
- 20 V 2005 r. — przy okazji odbywającej się w Toruniu XI. Międzynarodowej Konferencji z serii „Colloquia Jerzy Skowronek dedicata”, w której udział wzięła mgr Beata Herdzin, dyrektor archiwum, lokalna telewizja TV Toruń nakręciła krótki materiał ilustracyjny w Pracowni Naukowej Archiwum.
- 1 VI 2005 r. — dr Witold Szczuczko, pracownik archiwum przygotował i przeprowadził pokaz dla 28 uczniów z Gimnazjum w Łławie, podczas którego przedstawił młodzieży zasób toruńskiego archiwum.

AP M.ST. WARSZAWY

- W II kwartale 2005 r. w ramach zebrań naukowych organizowanych w AP m.st. Warszawy przedstawione zostały następujące referaty: „Grodzisk Mazowiecki na starej fotografii” (mgr Rafał Siemiątkowski), „Dokumentacja osobowo-płacowa” (mgr Andrzej Poniatowski), „Archiwum Miejskie w Budapeszcie” (mgr Danuta Skorwider-Skiba).
- 22 IV 2005 r. — w ramach popularyzacji zasobu, pracownicy AP m.st. Warszawy przygotowali i przeprowadzili pokazy dla studentów IH UW na temat dokumentacji przemysłowej XIX i XX w. oraz dla studentów specjalizacji kartograficznej Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych UW na temat kartografii warszawskiej, na przykładzie map i planów warszawskich.

AP WE WROCŁAWIU

- 14 IV–15 V 2005 r. — „Afisze Jeleniej Góry 1945–1948” to tytuł wystawy zorganizowanej w Galerii Małych Form Grodzkiej Biblioteki Publicznej w Jeleniej Górze przez AP we Wrocławiu (oddział w Jeleniej Górze). Ekspozycję tworzyły plakaty dokumentujące życie mieszkańców Jeleniej Góry oraz działalność lokalnych urzędów i instytucji w pierwszych latach powojennych. Ekspozycję zorganizowano z okazji 60. rocznicy zakończenia II wojny światowej.
- 1 V 2005 r. — po raz piąty, z okazji święta ul. 1 Maja, wydano okolicznościową

„Gazetę ul. 1 Maja”. Jej wydawcą jest Jeleniogórskie Centrum Kultury, natomiast materiałów dostarcza AP we Wrocławiu (oddział w Jeleniej Górze). W tegorocznej edycji przedstawiono dzieje placówek oświatowych oraz muzeów, galerii i sal wystawowych istniejących tu od 1710 r.

- 23 V 2005 r. — w Siedzibie AP we Wrocławiu otwarta została wystawa pt. „Hereditas Romana — Hereditas Christiana 1193–1907”, obejmująca bulle papieskie, dokumenty Kurii Rzymskiej oraz dyplomy naukowych ośrodków papieskich, łącznie 60 obiektów. Ekspozycję poświęcono pamięci papieża Jana Pawła II. Autorem wystawy była dr Mieczysława Chmielewska, pracownik wrocławskiego archiwum. Wystawie towarzyszył katalog, do którego tekst napisała jej autorka, a zdjęcia dokumentów wykonał Ryszard Bacmaga.

AP W ZAMOŚCIU

- Latem ubiegłego roku w aktach miasta Zamościa natrafiono na komplet zapisów nutowych (12) nadesłanych na ogłoszony w 1947 r. konkurs na hejnał Zamościa. Zwycięski utwór odegrano publicznie tylko raz, a od 1968 r. grany jest do dzisiaj inny hejnał. W związku z obchodzonym Rokiem Zamościa archiwum postanowiło ożywić archiwalne nuty. W tym celu zaproponowano uczniom miejscowej szkoły muzycznej ich odegranie w trakcie jednej z okolicznościowych imprez. Nigdy dotąd nieprezentowane hejnały zostały zagrane przez uczniów tej szkoły, jako tzw. pięciominutowa suita hejnałowa. Stało się to 4 czerwca w południe na zamojskim Rynku Wielkim z okazji inauguracji tradycyjnego Jarmarku Hetmańskiego. Tej archiwalno-muzycznej ciekawostki wysłuchało kilka tysięcy osób.

AP W ZIELONEJ GÓRZE

- Wynikiem współpracy między archiwum a „Gazetą Lubuską” jest „Subiektywny przewodnik po Zielonej Górze”, redagowany przez Tomasza Czyżniewskiego. Jak dotąd, ukazało się już 57 jego odcinków, zawierających omówienia ważniejszych wydarzeń z dziejów miasta, a jednocześnie popularyzujących zasób archiwum.

6. NOWOŚCI WYDAWNICZE

NDAP

- *Archives among the Memory Institutions Papers of the International Conference, Warsaw, May 28–29, 2004, oprac. A. Biernat, W. Stępniaak, Warszawa 2004, ss. 249, ISBN 83–89115–44–1, cena 35,00 zł.* Publikacja zawiera materiały przedstawione w trakcie 10. Międzynarodowej Konferencji Archiwów Państw Europy Środkowej i Wschodniej, zorganizowanej przez Naczelną Dyрекcję Archiwów Państwowych. Podczas konferencji omawiano zagadnienia związane z rolą

archiwów w budowaniu historycznej i społecznej pamięci, zasadami dostępu do informacji archiwalnej, problemami gromadzenia i udostępniania informacji o dobrach kultury przechowywanych w archiwach. Omawiano także zasady współpracy archiwów z bibliotekami, muzeami i instytucjami pamięci w zakresie przechowywania, udostępniania i wymiany informacji dotyczącej przechowywanych dóbr kultury. PUBLIKACJA ZOSTAŁA PRZEKAZANA PRZEZ WYDZIAŁ WYDAWNICTW NDAP DO BIBLIOTEK AP W RAMACH REALIZACJI ROZDZIELNIKA WYDAWNICTW.

- **Polski Instytut Naukowy w Ameryce. Przewodnik po zbiorach archiwalnych, oprac. S. Flis, Warszawa 2004, ss. 650 + 6 nlb, ISBN 83–89115–43–3, cena 62,00 zł.** W publikacji autor omawia dzieje i zawartość zespołów archiwalnych gromadzonych przez Polski Instytut Naukowy założony w 1942 r. w Nowym Jorku. Archiwum PIN stanowi cenną kolekcję dokumentów dotyczących kulturalnej, intelektualnej oraz politycznej historii życia społeczności polskiej w Ameryce. Opisy poszczególnych zespołów zawierają krótką charakterystykę dziejów i zawartości każdego z nich oraz jego inwentarz. Wśród nich znalazły się m.in. akta rodowe Potockich z Łańcuta, archiwum Zygmunta Zaremby, czy wystąpienia prezydentów Stanów Zjednoczonych na temat spraw polskich. PUBLIKACJA ZOSTAŁA PRZEKAZANA PRZEZ WYDZIAŁ WYDAWNICTW NDAP DO BIBLIOTEK AP W RAMACH REALIZACJI ROZDZIELNIKA WYDAWNICTW.
- **Archiwa w Polsce. Informator adresowy (stan z 30 czerwca 2004 r.), Warszawa 2004, ss. 302, ISBN 83–89115–42–5, cena 15,00 zł.** Kolejna edycja Informatora o archiwach państwowych i wybranych archiwach nie podlegających Naczelnemu Dyrektorowi Archiwów Państwowych, działających w Polsce. W wielu prezentowanych instytucjach nastąpiła w ostatnich latach zmiana numerów telefonów, wiele z nich uzyskało łączność internetową, niektóre zmieniły siedziby i adresy. Proces tych zmian, wiążący się z modernizacją administracji państwowej i instytucji kultury, trwa nadal, toteż uwzględniono tylko te, które nastąpiły do 30 czerwca 2004 r. Informator zawiera również: wykaz archiwów i innych instytucji polonijnych gromadzących i przechowujących archiwalia; nazwy i adresy zarządów archiwalnych wybranych państw obcych, archiwów terenowych w krajach ościennych oraz adresy niektórych ważniejszych archiwów w innych krajach; adresy instytucji o charakterze międzynarodowym. PUBLIKACJA ZOSTAŁA PRZEKAZANA PRZEZ WYDZIAŁ WYDAWNICTW NDAP DO BIBLIOTEK AP I ICH ODDZIAŁÓW TERENOWYCH W RAMACH REALIZACJI ROZDZIELNIKA WYDAWNICTW.

AP W POZNANIU

- 3 VI 2005 r. — w siedzibie AP w Poznaniu odbyła się promocja najnowszego numeru „**Poznańskiego Rocznika Archiwalno–Historycznego**” (R. X/XI), czasopisma wydawanego przez AP w Poznaniu i poznański oddział Stowarzyszenia Archiwistów Polskich. Autorom publikacji wręczono egzemplarze autorskie wydawnictwa. Czasopismo było eksponowane w ramach X. Poznańskiego Przeglądu Książki

Naukowej, jaki odbywał się w tym czasie w Bibliotece Uniwersyteckiej w Poznaniu.

AP W SZCZECINIE

- 12 IV 2005 r. — odbyła się promocja polskiej wersji publikacji *Pomerania. Kronika pomorska z XVI wieku* Thomasa Kantowa, wydanej przez AP w Szczecinie wspólnie z Uniwersytetem Szczecińskim i Fundacją Współpracy Polsko-Niemieckiej. Kronika wyszła spod pióra sekretarza książąt pomorskich: Jerzego I, Barnima IX i Filipa I. Jej autor, prezentując pomorski, a raczej niemiecki punkt widzenia na dzieje tego regionu, wiele miejsca poświęcił m.in. stosunkom polsko-pomorskim. Książka, pierwsze polskie tłumaczenie wspomnianego dzieła, zaopatrzona została w obszerny aparat naukowy (blisko 2000 przypisów), oraz ilustracje (500 fotografii i map dokumentujących opisywane wydarzenia). Promocje odbyły się także w muzeach w Stargardzie Szczecińskim i w Słupsku. Obecnie wydawnictwo archiwum szczecińskiego przygotowuje drugi tom kroniki.

AP W ZIELONEJ GÓRZE

- Przy udziale AP w Zielonej Górze została wydana książka *Dzieje straży pożarnej w Zielonej Górze*, T. Dzwonkowski, L. Pendasiuk, Zielona Góra 2005 r., ss. 115, ISBN 83-89115-01-8.

7. WIZYTY

AP W KOSZALINIE

- 22–23 IV 2005 r. — w trakcie wizyty grupy archiwistów z AP w Elblągu z siedzibą w Malborku pokazano gościom m.in. warunki lokalowe i ciekawsze materiały z zasobu AP w Koszalinie oraz omówiono możliwości bliższej współpracy. W trakcie spaceru po Koszalinie zaprezentowano zabytki i historię miasta.
- 19 VI 2005 r. — AP w Koszalinie gościło pracowników naukowych Uniwersytetu w Błagojewgradzie (Bułgaria), Nurję Muratową i Marinellę Wałczanową. Mgr Waldemar Chlistowski, pracownik archiwum, przedstawił gościom m.in. proces opracowywania materiałów archiwalnych, bazy danych i ciekawsze materiały z zasobu archiwalnego. Omówiono także możliwości obustronnej współpracy ustalając, że pierwszym jej elementem będzie wymiana informacji, przeznaczonych do zamieszczenia na stronach internetowych obu instytucji. Wizytę zakończono zwiedzaniem archiwum i miasta.

AP W ŁODZI

- 4 IV 2005 r. — w AP w Łodzi złożyła wizytę delegacja Jewish Records Indexing z kierownikiem projektu Stanleyem Diamondem na czele. W trakcie spotkania podsumowano dotychczasową współpracę oraz omówiono przyszłe kierunki działań, których celem jest udostępnienie w Internecie materiałów do dziejów Żydów.

AP W SZCZECINIE

- 13 IV 2005 r. — w archiwum szczecińskim gościł po raz drugi dr Wolfgang Kessler, dyrektor Martin-Opitz-Bibliothek w Herne. Podczas spotkania z udziałem prof. Kazimierza Kozłowskiego, dyrektora AP w Szczecinie, oraz kierowników oddziałów archiwum omówiono współpracę obu instytucji w zakresie wymiany publikacji o tematyce dotyczącej Pomorza. Martin-Opitz-Bibliothek posiada bogate zbiory związane tematycznie z państwami Europy Środkowo-Wschodniej, a ponadto wyraża zainteresowanie analogiczną polską literaturą historyczną. Dr Kessler otrzymał kilka najnowszych książek, przekazał równocześnie listę publikacji przeznaczonych do wymiany oraz płytę CD zawierającą najstarsze księgi adresowe Szczecina z lat 1833–1834.

AP M.ST. WARSZAWY

- 10 V 2005 r. — w siedzibie AP m.st. Warszawy gościła delegacja nauczycieli szkoły moskiewskiej współpracującej z Policealnym Studium Informacji, Archiwistyki i Księgarstwa w Warszawie. Goście zapoznali się z przygotowanym dla nich wyborem dokumentów do dziejów Warszawy i Mazowsza.
- 17–24 VI 2005 r. — w AP m.st. Warszawy gościła delegacja przedstawicieli Archiwum Państwowego Obwodu Lwowskiego na Ukrainie. Jej uczestnicy zapoznali się z organizacją i działalnością archiwum, a w szczególności z problematyką: przejmowania materiałów archiwalnych, nadzoru nad archiwami zakładowymi, funkcjonowaniem sekcji przechowywania i ewidencji, opracowaniem materiałów archiwalnych oraz ich udostępnianiem i popularyzacją wiedzy o nich.

AP WE WROCŁAWIU

- 10 V 2005 r. — w ramach trwającej od trzech lat współpracy przygranicznych archiwów czeskich i polskich w siedzibie oddziału jeleniogórskiego AP we Wrocławiu gościła delegacja archiwistów i historyków z czeskiego miasta Trutnov (Roman Reil, kierownik Powiatowego Archiwum Państwowego i jego zastępca oraz przedstawiciele Muzeum Podkarkonoskiego i Muzeum Karkonoskiego we Vrchlabi). Goście zwiedzili zabytki Jeleniej Góry, zapoznali się z zasobem i dziejami archiwum jeleniogórskiego. W rozmowach dwustronnych wymieniano doświadczenia z zakresu nadzoru archiwalnego, wykorzystywania komputerowych baz danych oraz warunków przechowywania zasobu archiwalnego. Przyjęto też ustalenia dotyczące wspólnych działań na przyszłość

AP W ZIELONEJ GÓRZE

- 10 VI 2005 r. — archiwum odwiedziła grupa historyków z Arbeitskreis Geschichte Frankfurt am Oder. Ich głównym przedmiotem zainteresowania była spuścizna Herminy von Reuss, żony ostatniego cesarza Niemiec, którą omówiła mgr Aneta

Borkowska.

- 17 VI 2005 r. — w AP w Zielonej Górze gościli pracownicy Gwinnett Federal Credit Union ze stanu Georgia w USA., którzy zapoznali się z dziejami archiwum i jego zasobem. Ich szczególne zainteresowanie wzbudziły dokumenty z XV–XVI w.

E. Podgórska (ADM), M. Kietliński (AP w Białymstoku), E. Borodij (AP w Bydgoszczy), E. Surma-Jończyk (AP w Częstochowie), A. Wełniak (AP w Elblągu z siedzibą w Malborku), J. Adamus, S. Korba, G. Słotwińska-Sas (AP w Katowicach), AS (AP w Kielcach), W. Chlistowski (AP w Koszalinie), B. Ratajewska (AP w Lesznie), P. Dymmel (AP w Lublinie), A. Drakoniewicz (AP w Łodzi), P. Skawiński (AP w Opolu), AP w Piotrkowie Trybunalskim, L. Franciszkiewicz (AP w Płocku), Z. Wojciechowska (AP w Poznaniu), M. Dalecki (AP w Przemyślu), S. Piątkowski (AP w Radomiu), G. Welik (AP w Siedlcach), T. Radziwonowicz (AP w Suwałkach), M. Frankel (AP w Szczecinie), B. Herdzin, (AP w Toruniu), D. Skorwider-Skiba (AP m.st. Warszawy), H. Kułdo (AP we Wrocławiu), A. Kędziora (AP w Zamościu), T. Dzwonkowski (AP w Zielonej Górze), J. Walewska (Wydział Wydawnictw NDAP).

IV. NOWOŚCI PRAWNE

1. NOWOŚCI PRAWNE

- 20 IV 2005 r. w Dzienniku Ustaw Nr 64, pod poz. 565 została ogłoszona ustawa z dnia 17 II 2005 r. *O informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne*. Obok wielu innych podmiotów, ustawa dotyczy również działalności Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych i archiwów państwowych. Zasadniczo ustawa wchodzi w życie 21 VII 2005 r., jednak niektóre przepisy zaczną obowiązywać w terminach późniejszych. Art. 37, który wejdzie w życie 21 XI 2005 r., wprowadza zmiany w art. 1, 5 i 16 Ustawy o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach. M.in. ust. 2a–2c dodawane w art. 5 przewidują wydanie 3 rozporządzeń ministra właściwego do spraw informatyzacji, regulujących techniczne aspekty postępowania z dokumentacją wytwarzaną w formie elektronicznej (informatycznej).
- 10 V 2005 r. weszło w życie Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 1 IV 2005 r. w sprawie określenia rodzaju wykształcenia uznanego za specjalistyczne oraz dokumentów potwierdzających posiadanie praktyki zawodowej, wymaganych od osób wykonujących niektóre czynności związane z dokumentacją osobową i placówką pracodawców (Dziennik Ustaw Nr 68, poz. 596). Rozporządzenie to zastąpiło analogiczny akt z 2003 r., nieznacznie go modyfikując.

S. Cimaszewski (Dział Obsługi Prawnej NDAP)

